

પતોપકારાચ સત્તા વિમૂલય

શ્રી દંડક અને લઘુસંગ્રહણી પ્રકરણ સાર્થ.

શબ્દાર્થ, ગાથાર્થ, ઉપયોગી વિવેચન સપૂર્ણ
કોણકો, પ્રશ્નો અને મૂલ ગાથા સહિત.

પ્રથમાગતિ તૈયાગ મંગી પ્રસિદ્ધ કરતા
આવકે અમૃતલાલ પુરુષોત્તમ
દોલીવાની પોણ અમલાનાદ

નામ

ક્રમાંક

વીગ મ ૨૪૬૦ સર્વ હક સ્વાધીન મવન ૧૯૬૦

મૂલ્ય ૦-૫-૦

આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કર્તા તરફથી અને ૧૯૬૭ ના ૨૫મા
એપ્રિલ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવવામાં આવ્યું છે

પુસ્તકને જેમ તેમ રખડતુ મૂકીને આશાતના કરવી નહિ

૬૬૬-ગાથા ૨૯ મીના વધારો

આહાર તથા પ્રકારે છે એમનાહાર લોખાહાર ને કવનાહાર ઉત્પત્તિ વખતે જે આહાર લેવાય તે એમનાહાર, ચામડી કે રવાટાથી જે આહાર લેવાય તે લોખાહાર અને મળી રાવડે જે આહાર લેવાય તે કવનાહાર

લઘુ સમ્રાજ્યી ગાથા ૯-૧૦ મીના વધારો.

ક્ષેત્રફળ-પરિધિને ૨૫ હજાર ગુણુનાથી થાય જેમકે-૩ લાખને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૭૫૦ કો થાય અને ૧૬ હજારને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૪૦ કોડ થાય, બને મળીને ૭૯૦ કો થયા બસોને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૫ લાખ થાય અને ૨૭ ને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૬ લાખ ૭૫ હજાર થાય બને મળીને ૫૬ લાખ ૭૫ હજાર થયા ૩ કોડને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૭૫ હજાર ગાઉ થાય અને ૪ ગાઉનો ૧ જોજન તેથી ચારે ભાગતા ૧૮૭૫૦ જોજન થયા ૧૨૮ ધનુષને ૩૫ હજારે ગુણુતા ૩૨ લાખ ધનુષ તેના જોજન કરવા માટે ૮ હજાર ભાગતા ૮૦૦ જોજન થયા ૭૫ હજાર ૧૮ હજાર માત્રમાં પચામ અને ૪૦૦ જોજનનો સગવાળો ૯૪૧૫૦ જોજન થયા ૧૩૧૧ આગળને ૨૫ હજારે ગુણુતા ૩ લાખ ૩૭ હજાર પાચસો આગળ તેના ધનુષ વરતા માટે ૯૬ એ ભાગતા ૩૫૧૫ ધનુષ ને ૬૦ આગળ થયા જે હજાર ધનુષનો ૧ ગાઉ એટલે જે હજારે ભાગતા ૧ ગાઉ ૧૫૧૫ ધનુષ ને ૬૦ આગળ

ધી વીરવિજય પ્રીન્ટિંગ પ્રેમમાં મણીનાલ જગનનાલ સાહે
જામ્યુ ઠેન્ ઠાણુપુર ટકશાળ-અમદાવાદ

પ્રસ્તાવના

દરેક મનુષ્યે મમ્મગ યાન અવશ્ય મેળવવુજ નોંધએ કારણ કે યાન બલ્યવાથી આત્મા યાનાવરણીયાદિ કર્મનો ક્ષય કરી, મોક્ષ સુખ ઝટ મેળવે છે એટલાજ માટે શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માએ અર્થથી પ્રરુપેન અને મણુધર મહારાજે ગુપ્ત સૂત્રમાથી બલ્ય જીવેના ઉપકારને માટે મજસાર મુનિએ રચેન દડક પ્રશ્નરુમા જીવે કયે કયે રથજે દડાય છે તે વર્ણવેનુ છે અને તે જલ્યવાથી જીવે કર્મ બંધ કરતા ઝોજ થાય છે તેમજ શ્રીમાન હરિભદ્રસુરિએ રચેન લઘુ સમ્રહાડી પ્રશ્નરુમા જળુકીપમા રહેના શાશ્વતા ૧૦ પદાથોનું સારી રીતે વર્ણન કર્યું છે, જેને બલ્યવાથી તેમજ તેનું મનન કરવાથી આત્માને સત્ય યાનનું સ્વરૂપ માનુમ પડે છે

દડક અને લઘુસમ્રહણીના પુસ્તકો તો ઘણાજ છપાયા છે પરંતુ અત્યાર સુધી છપાએન ટાઇપણ પુસ્તકમા પ્રશ્નો કે સપૂર્ણ કોષ્ટકો આપવામા આત્મા જ નથી તેમજ વળી તે પુસ્તકોનું વિવેચન બહુ મોટા પ્રમાણમા હોવાથી પ્રાથમિક અભ્યાસીઓને સુગમ પડે તેટલા માટે આ પુસ્તકમા શબ્દાય ગાથાર્થ, ઉપયોગી વિવેચન, સપૂર્ણ કોષ્ટકો અને પ્રશ્નો આપવામા આવ્યા છે કે જેથી કરીને બાળજીવે થોડી મુદતમા પ્રકરણ સમગ્રી યાન મેળવી શકે

આ દડક પ્રશ્નરુમા ૨૪ દડક ઉપર ૪ દાર બલ્યનારને સુમનનાથી સમગ્રાય એટલા માટે કોષ્ટકોમા જે જે ડકોના દારો લગભગ સરખા હોય તેવા દડકો પાસે પાસે ચૂકવામા આવ્યા છે તેમજ ગાથા પ્રોનો અર્થ જે લીંગીમાં મોટા અક્ષરોથી છપાવવામા આવ્યો હોય ત્યાં તેજ ગાથામા જમે તે ઠેમણે તે શબ્દ હોય એમ સમજાવવા માટે છે જેમકે - ડકની ગાથા-૧૧ મીના અર્થમા ગર્ભજ શબ્દ ત્રીજા પાદમા હોવા છતાં સબંધને અનુસરીને ચોથા પાદમા આપવામા આવ્યો છે

આવા સરળ પુસ્તકો પ્રગટ કરાવવામાં પ્રેરણા કરનાર તથા મને જ્ઞાન આપવામાં કારણભૂત મારા પિતાશ્રી પુરૂષોત્તમદાસ નથુભાઈ છે તથા મને ધાર્મિક આદિ જ્ઞાન આપવામાં વધુ ઉપકારી તરીકે મેસાણા શ્રી યયોવિજયજી જૈન સંસ્કૃત પાઠશાળા છે તેથી તે બંનેનો ઉપકાર માનું છું.

શ્રી દરક બંને લઘુસમૂહથી પ્રકરણની પ્રેરણા ગાસન પ્રભાવક આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયનેમિસરીશ્વરજીના શિષ્ય રત્ન ઉપાધ્યાય મહારાજ શ્રી નિજાનવિજયજીના શિષ્ય વિદ્વદ્વય શ્રી કસ્તુરવિજયજી મહારાજશ્રીએ તપાસી છે અને તુકો સુધારવામાં માસ્તર લહેરચદ હેમચંદ મદ કરી છે, તે માટે તેઓનો અત કરણ પૂર્વક આભાર માનું છું.

મતિમદતાથી કે પ્રેસ દોષથી કાંઈ પણ ખૂનચૂક કે અતુલિ રહી હોય તે માટે નિકરણ ચોગેમિથ્યા કુખૂત હઉં છું તા ૧-૫-૭૩

દોશીરાઠાની પોળ,
અમદાવાદ.

{ પ્રમિદ્ધ - તા
આવક અમૃતવાય પુરૂષોત્તમ

શુદ્ધિ પત્રક

પૃષ્ઠ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૫	૨૦	૩	૩
૨૮	૨૨	વિગનાઈ	વિગના ઈ
૩૬	૧૬	પૃથ્વીમા	પૃથ્વીમાથી
૪૩	૧૩	વિગનાઈ	વિગના ઈ
૫૭	૧૨	ભમિમા	ભૂમિમા

શ્રી દંડક પ્રકરણ સાથં.

મ ગણાયરણુ.

નમિઉં—નમસ્કાર કરીને	વિચાર—વિચારને	તેચિય—તે(જિનેતેને)
ચઉવીસ—ચોવીસ	લેસ—લેશ માત્ર	નિશ્ચે
જિણે—જિનેતેને.	દેસણુઓ—કહેવાથી	યોસામિ—સ્તવીશ
તસ્મુત્ત—તેમના	દ ડગ—દડના	મુણેહ—માબનો
સૂત્રના	પએહિ—પદોવડે	લો ભવ્વા—હે ભ યો ।

નમિઉ ચઉવીસ જિણે—ચોવીસ જિનેશ્વરને નમસ્કાર
કરીને

તસ્મુત્ત વિચાર લેસ દેસણુઓ—તેમના સૂત્રના વિચારને
લેશ માત્ર કહેવાથી

દ ડગપએહિ તે ચિય—દડના પદોએ કરીને તે જિને-
શ્વરને નિશ્ચે

યોસામિ મુણેહ લો ભવ્વા ॥ ૧ ॥—હુ સ્તવીશ હે
ભવ્વજનો । (તે) તમે સાબળો

અવે જીને વિષે દડાય તે દડક કહેવાય

હવે ૨૪ દ ડક દેખાડે છે

નેરડા—નારડી (૧)	બેઇદિયાદઓ—બે- ઇદિયાદિ (૩)	મણુગસા—મનુષ્ય (૧)
અમુરાઈ—અમુર કુમારાદિ (૧૦)	ચેવ—નિશ્ચે	વ તર—વ્યતર (૧)
પુઢવાઈ—પૃથ્વીકાયાદિ (૫)	ગજ ભય—ગર્જન	જોઢસિય—જ્યોતિષી (૧)
	તિરિય—તિર્યચ (૧)	વેમાણી—વૈમાનિક (૧)

નેરઈઆ અસુરાર્ધ—સાંતે નારકીનો ૧, અસુરકુમારાર્ધ
દશ ભવનપતિના-૧૦,

પુઢવાઈ બેઈદિયાદઓ એવ—પૃથ્વીકાયાદિ પાચ
સ્થાવરના-૫, (અને) બેઈદ્રિય આદિ (વિકલેદ્રિયના)
નાણુજ

ગજભય તિરિય માણુસ્સા—ગર્જન નિર્ધયનો-૧, (અને)
મનુષ્યનો-૧

વતર બેઈસિય વેમાણી ॥ ૨ ॥—વ્યતરનો-૧, જ્યો-
તિષીનો-૧ અને વેમાનિકનો-૧

તેમા પૃથ્વીમાસાકીધી માકીને તિરિય ગતિના ૬ અને મનુષ્ય
ગતિનો ૧ મળી ૧૦ અસુર કુમારાર્ધ ચાગ પ્રકારના દેવતાના ૧૩ અને
નારકીનો ૧ એમ બધા મળી ૨૪ ઝક થયા

હવે ચોવીઝ દ્વાર કહે છે

સખિત્તયરી—અત્યત સક્ષેપ	કસાય—સાય (૪)	ઉવસાય—ઉપપાત
ઉવળી	લેસ—લેસ્યા (૬)	ચવણુ—ચવન મરણુ
ઈમા—આ	ઈદિય—ઈદિય (૫)	કિંઈ—સ્થિતિ. આયુષ્ય
સરીર—સરીર	દુસમુઆયા—એ સ	પજનત્તિ—પર્યાપ્તિ
ઓગાહુણ—અવગા	મુદ્રાત	કિમાહારે—કિમાહાર
હના	દિદી—દિદિ (૩)	સત્તી—મતા (૩)
સઘયણા—મધયણ(૬)	દેસણુ—સન (૪)	ગઈ—ગતિ
સન્ના—સન્ના (૪-૧૦)	નાણે—જ્ઞાન (૫+૩)	આગઈ—આગતિ
સઠાણુ—મસ્થાન(૬)	જો ૧—જોગ (૧૫)	વેએ—વે (૩)
	ઉવઓગ—ઉપપોગ	
	(૧૨)	

સ ખિત્તયગી ઉર્ધ્વા—આ સઘયણી વળી અત્યંત સંક્ષેપ છે
 સરીર-મોગાહણા ય સ ઘમણા—શરીર પાત્ર-અવગાહના
 અને સઘયણ છ

સત્રા સ ઠાણુ કમાય—સ રાચાર-સ સ્થાન છ-કપાય ચાર
 લેખ ઇદિય દુમસુઘાયા ॥ ૩ ॥—સેગ્યા છ, ઇદિય
 પાત્ર, (જીવ અને અજીવ એ) બે બેદે પ્રમુદ્ધાત
 દિદ્દહી દમણુ નાણુ—દષ્ટિ ત્રણ, દર્શન ચાર, જ્ઞાન પાત્ર,
 અજ્ઞાન નણુ

જોગુ-વચોગો વવાય ચવણુ-કિર્ધ-યોગ ૧૫, ઉપયોગ ખાર,
 ઉપપાત (જન્મ)-ચવન (મરણ)-નિયતિ (આયુષ્ય)
 પનજન્તિ કિમાહારે—પયોતિ છ-કિમાહાર (કેદલી
 કિયાનો આહાર લેતે)

સત્રા ગઈ આગ / વેચે ॥૪॥—સ રા ત્રણ-ગતિ-આગતિ
 -૧૬ ત્રણ

૨૪ મેહમા ત્યા કયા દંડકે કયુ કયુ દ્વાર હોય, તે કહે છે
 પહેલુ શરીરદ્વાર

ચિ-ચાર	દુહ્ખો-મને પ્રકારે	અ ગુપ્તસ-આગળનો
ગજસતિનિ-ગર્ભજ	અ ગુપ્ત-આગળના	અસ ખ અગ ખ્યાનમો.
તિર્યચ	અસ ખ-અમ ખ્યાનમા	અ મો-માગ
વાકિમુ-વાયુમયને વિશે	ભાગ-ભાગનું	ઉદ્દેકોમ-ઉદ્દેશી
મહુઆણુ મનુષ્યોને	તાન-શરીર	પણુ સપ-પાત્રમો
પ ચ-પાત્ર	સર્વેસિ પિ-મર્	ધણુ-ધનુષ્યવાળા
સેસ-આકીના (૨૧)ને	દંડકે પતુ	ને જિયા-નાગદી.
તિસગીરા-૩ શરીર	જહંજા-જવ-ચરી	મત્તહુત્ય-૧૩ હાથના.
ધાવર ચક્રિગે-ચાર	માહુપિઅ-આભાવિક	મુરા-દેવતા
સ્થાવરને.		

ચઉ ગજ્જ તિરિ ય વાઉમ્—ગર્જન તિય ચ અને વાઉ
કાયને વિષે (ઔદારિક-વૈકિય-તૈજસ અને કાર્મણ
એ) ચાર શરીર હોય છે

મણુઆણુ પ ચ એમ તિસરીસા—(તેમા આહારક
ઉમેરીએ તે) મનુષ્યને ૫ શરીર હોય છે અને
ખાકીના ૨૧ હડકે ત્રણ શરીર હોય છે

(નારકીનો-૧ અને દેવતાના ૧૩ હડકે મળી ૧૪ હડકે વૈકિય
-તૈજસ અને કાર્મણ એ ત્રણ શરીર અને વાયુકાય વિના ૪ સ્થાવર
તથા વિકરેદ્રિય મળી ૭ હડકે ઔદારિક-તૈજસ અને કાર્મણ એ ત્રણ
શરીર હોય છે)

(૨ જુ અવગાહના દ્વાર)

થાવર ચઉગે દુહચો—વનસ્પતિકાય વિના) ૪ સ્થાવરને
(જઘન્ય અને ઉત્પૃથ્વી એમ) બે પ્રકારે

અ ગુલ અસ ખ ભાગ તાણૂ ॥૫॥—આગળના અમ-
ખ્યાતમા ભાગનુ શરીર હોય છે

સવ્વેન્નિપિ જહન્ના—(૪ સ્થાવર વિના ખાકીના) સર્વ
હડકે પણ જઘન્યથી

સાહાવિય અ ગુલસ્સ અસ ખ સો—સ્વાભાવિક (શરીર)
આગળનો અસ ખ્યાતમો ભાગ હોય છે

ઉક્કેસ પણુમય ધણૂ—ઉત્પૃથ્વી ૫૦૦ ધનુષ્ય શરીરવાળા
નેરહ્યા મત્ત હત્થ મુસા ॥ ૬ ॥—નારકી હોય છે, અને
દેવતા ૭ હાથના હોય છે

ગાંધારિ-ગર્ભજ	મેઘદ્રિય-મેઘદ્રિયનુ	ભણિય-હુ છે
તિર્યચનુ	જોયણે બાર-૧૨	વેડવિવય-(ઉત્તર)
સહસ્ત-હજાર	જોજન	વૈક્રિય
જોયણ-જોજન	જોયણ-જોજન	પુણ-વળી
વણસ્સર્ગ-વનસ્પતિનુ	એગ-એ	અ ગુણ-આગામી
અહિય-અધિક	ચઉરિ દિ-ચઉરિદ્રિયનુ	સખ-મેખ્યાનમે
સહસ્ત-હજાર	દેહ-જરીર	અ સ-ભાગ
નર-મનુષ્ય	ઉચ્ચતણ-ઉચ્ચપણે	આગંશે-આગ લતી
તેઈદિ-તેઈદ્રિયનુ	મુએ-મનમા	વખતે
તિ ગાઉ-૩ ગાઉ		

ગાંધારિ સહસ્ત જોયણ—ગર્ભજ તિર્યચનુ શરીર
૧૦૦૦ જોજન હોય છે

વણસ્સર્ગ અહિય જોયણ સહસ્ત—વનસ્પતિકાયનુ શરીર
૧૦૦૦ જોજનથી (કાઉક) અધિક હોય છે

નર તેઈદિ તિ ગાઉ—મનુષ્ય અને તેઈદ્રિયનુ શરીર
૩ ગાઉ હોય છે

મેઘદ્રિય જોયણે બાર ૧૭—મેઘદ્રિયનુ શરીર ૧૨
જોજન હોય છે

જોયણ-મેગ ચઉરિ દિ—ચઉરિદ્રિયનુ ૧ જોજન

દેહમુચ્ચતણ મુએ ભણિય—શરીર ઉચ્ચપણે સૂત્રને
વિષે કહ્યું છે

વેડવિવય દેહ પુણ—વળી (ઉત્તર) વૈક્રિય શરીર

અ ગુણ સખમે—મારશે ૧૮—આગ લતી વખતે

આગામી અખ્યાનમે આગ લેવા છે

દેવ-દેવતાનું	નવ-નવ	નારયાણ-નારમીઓનું
નર-મનુષ્યનું	જોયણ-જોજન	સહિય-કહ્યું છે
અહિય-અધિક	મયાઈ-ઓ	વેઉવિવય-(ઉત્તર)
લક્ષ્મ-લાખ (જોજન)	દુગુણ-ખમણ	વૈકિય
તિરિયાણ-તિર્યંગોનું	તુ-વળી	સરીર-સરીર

હેવ નર અહિય લક્ષ્મ-દેવતાનું વૈકિય શરીર લાખ
જોજન અને મનુષ્યનું લાખ જોજનથી (૪ આગળ)
અધિક હોય છે

(તારણકે દેવતાઓ જમિથી ઓઠામા ઓઠા ૪ આગળ ઉપર
ચાલે છે)

તિરિયાણ નવ ય જોયણ મયાઈ-તિર્યંગનું (વૈકિય
શરીર) ૬૦૦ જોજન

દુગુણ તુ નારયાણ-નારમીઓનું વળી પોતાના શરીરથી
ખમણ

સહિય વેઉવિવય સરીર ૥ ૬ ૥-વૈકિય શરીર કહ્યું છે

અતમુહુત-અત	તિરિય-તિર્યંગ	ઉકડોસ-ઉકડોથી
મુર્દત	મણુઓમુ-મનુષ્યમા	નિઉં-નણા-વિદુર્ધાનો
નિરએ-નારમીમા	દેવેમુ-દેવોમા	
મુહુતચતારિ-૪	અદ્ધમાસો-અધીમામ	કરો-કરત
મુર્દત		

વિકુર્વેલ વૈકિય શરીરનો કાળ

અતમુહુત નિરએ-નારમીમા અતમુર્દત

મુહુત ચતારિ તિરિય મણુઓમુ-તિર્યંગ અને મનુ
ષ્યમા ૪ મુર્દત

દેવેમુ અદ્ધમાસો-દેવતામા અધીમા માસ

ઉક્કેમ વિહિવણા કાલો ॥ ૧૦ ॥—ઉત્કૃષ્ટવી ઉત્તર
વૈકિય શરીરનો કાળ નાણવો

થાવર-આવર (૫)	વિગલ-વિકનેદ્રિય	નર-મનુષ્ય
મુર-ગેના (૧૩)	છેવડું-છેવડું	તિરિએમુ-નિર્યવને વિષે
નેરઆ-નાગી	સઘયણ-મંથાણ	વિ-પણ
અમઘયણ-મંથાણ ગદિન	છગ-છ ગજસય-ગર્જન	મુણેયવ-ગણવા

૩ જુ મઘયણ દ્વારે

થાવર મુર નેરઘઆ—૫ આવર દેવતા અને નારકી
(એ ૧૬ ૬૬૬)

અમઘયણા ય વિગલ છેવડું—સઘયણ રહિત છે અને
વિકલેદ્રિયને છેવડું (સેવાર્ત) સઘયણ હોય છે
મઘયણ છગ ગજસય—છ સઘયણ (વજ્રપલ
નારાય-રૂપલ નાગય-નારાય-અર્ધ નાગય-કીલિકો
અને છેવડું)

નર તિરિએમુવિ મુણેયવ ॥ ૧૧ ॥—ગર્જન મનુષ્ય
અને તિયવને વિષે પણ નાણવા

સબેમિ-મર્વ (૪) ને વિષે	અમઘાણ-૬ મંથાન હુડા-નુડા	વળ-વન-પનિ, વાડિ-ગાય ૧૫
ચઉં ૬૬ ના-૪ કે ૧૦	વિગલિ દિ-વિકનેદ્રિય	તેઉ-ને ૧૫
સજા-મંદા	નેર આ-નાગીને	અપમયા-અપમય
સબે-મંદ	નાણાવિહ-જુના	પુઠરી-પૃથ્વીગાય
મુરા ઈવનાઓ	પ્ર રના	મમુર-મમુગી ૧૫
ચઉંસા-અમયતુગસ	ધય-ધવગના	ચદ-ચદમાના
નર-મનુષ્ય	સૂ-મોવના	આકાગ-આમકવાગા
તિરિય-તિરિયને	જુજમુય-પગોટાના	સબણઓ-મંથાનથી સાજિયા-આ છે

૧૨૬ નામ	૧ છ શરીર					૨ છ અવગાહના		
૬ ૩૬ નામ	આદાઉક	વર્ણ	આદારક	તોજસ	કામોલ	ઉલ્લેખ	આરંભતી વખત જ્યાં-યા	મોલ શરીર
નારકી	૦	૧	૦	૧	૧	૫૦૦ ધનુષ્ય જાા ૬ આગળ	આવીશ ૬ ૩૬ અમુવનો અસ ખ્યાતમે ભાન	
૧૦ ભવનપતિ	૦	૧	૦	૧	૧	૭ હાય		
બ્ય તર	૦	૧	૦	૧	૧	૭ હાય		
જ્યોતિષી	૦	૧	૦	૧	૧	૭ હાય		
વેમાનિ	૦	૧	૦	૧	૧	૭ થી ૧ હાય સુધી		
પૃથ્વીકાય	૧	૦	૦	૧	૧	આમગતો		
અપ્પમાય	૧	૦	૦	૧	૧	અમખ્યાતમે ભાન		
વનસ્પતિકાય	૧	૦	૦	૧	૧	૧૦૦૦ જોજનથીવધુ		
તેલકાય	૧	૦	૦	૧	૧	આમગતો		
વાઠકાય	૧	૧	૦	૧	૧	અમખ્યાતમે ભાન		
બેઠદિય	૧	૦	૦	૧	૧	૧૨ જોજન		
તેઠદિય	૧	૦	૦	૧	૧	૩ ગાઉ		
ચઉરિ દિય	૧	૦	૦	૧	૧	૧ જોજન		
ગર્ભજ તિયેચ	૧	૧	૦	૧	૧	૧૦૦૦ જોજન		
ગર્ભજમનુષ્ય	૧	૧	૧	૧	૧	૨ ગાઉ		

આરભતી વખતે ઉત્તર વૈશ્વ શરીર	વધિમા વધુ ઉત્તર વૈશ્વ શરીર	વિપુલ ઉત્તર વૈશ્વ શરીરનો કાળ	વજ્ર વપન નારાય રેખા નારાય નારાય અર્ધ નારાય કીલિકા છેવડ (સેવાર્ત)
અંગુલનો	પાતાના મળ શરી રથી બમણુ	અતર્મુદ્ધત	નથી
સંખ્યાતમે	૧ લાખ ભેજન	૧૦ માસ	
ભાગ	,	"	,
નથી	નથી	નથી	નથી
"	"	"	"
"	"	"	"
અંગુલનો અમખ્યા તમે ભાગ	અંગુલનો અમખ્યા તમે ભાગ	અનર્મુદ્ધત	"
નથી	નથી	નથી	૧
"	"	"	૧
"	"	"	૧
અંગુલનો સંખ્યા તમે ભાગ	૬૦૦ ભેજન ૧ લાખ ભેજનથી ૪ આગળ અધિક	૪ મુદ્ધત "	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

૪ થુ મજા દ્વાર

સવેમિ ચઉદહ વા, મજા—સર્વે (૨૪ હડકો) ને વિષે
૪-૧૦ કે ૧૬ સજા હોય છે

(આદાર-લા-મૈયુન અને પગિત્ર એ ચાર કોધ-માન-માયા
-સોબ-ઓધ અને સોક મળી ૧૦ સુખ-દુખ-મોદ-વિતિગિચ્છ-
ધર્મ અને ગોપ મળી ૧૬)

(૫ મુ સસ્થાન દ્વાર)

મવે મુરા ચ ચઉરમા—મર્વે દેવતાઓ સમચતુરમ
સસ્થાનવાળા હોય છે

નર તિરિય છ મ ઠાણુ—મનુષ્ય અને તિર્યચને (સમચતુ
રમ-ન્યઓધ-નાદિ-વામન-કુબ્જ અને હુહક એ) છ
સસ્થાન હોય છે

હુહા વિગલિદિ નેરધયા ॥ ૧૨ ॥—વિકલેદ્રિય અને
નારદીને હુહક સસ્થાન હોય છે

નાણુવિહ ધય સૂર્ધ—મુદા જુદા પ્રકારના (સસ્થાનવાળા)
ધબના, સોયના (અને)

બુબ્બુય વણુ વાઉ તેઉ અપકાયા—પરપોટાના સસ્થા-
નવાળા અનુક્રમે વનરપતિકાય, વાયુકાય, તેઉકાય,
અને અપકાય હોય છે

પુઢવી મમૂર ચદા—પૃથ્વીકાય મસૂરની દાળ અને
ચદ્રમાના

કારા મ ઠાણુઓ વણિયા ॥ ૧૩ ॥—આકારવાળા
સસ્થાનથી કદા છે

સવેવિ-અર્વે છવે	નારય-નાન્ત્રી	સવેવિ-સવે પબ
પણ	તેઉ-તેઉકા	હુન્તિ-દોય છે
ચઉ કસાયા-૪ કપા	વાડિ-વાયુમા	ચઉ લેસા-૪ લસ્યા
મવાળા	વિગલા-વિ નદ્રિય	ઇદ્રિય દાઢ-ઇદ્રિય દાઢ
લેસ છગ્ગા-૬ લેસ્યા	વેમાણિય-વૈમાનિક	મુગમ-મુગમ
ગળ્ગ-ગર્ભજ	તિ લેસા-૭ લેસ્યાવાળા	મહુઆપ-મનુષ્યોને
તિરિય-તિરિય	જોગસિય-૭ યોતિપી	સત્ત-માન
મહુએમુ-મનુષ્યને	તેઉ લેસા-તેજોનેમ્યા	સમુધાયા-ગમુદ્ધાત-
વિપે	મેસા-માદીના (૧૮)	

૬ દુ કપાય દ્વાર

અવે વિ ચઉ કમાયા-સર્વે છવે પણ (કોધ-માન-
માયા અને લોભ એમ) ૪ કપાયવાળા હોય છે

(૭ મુ લેસ્યા દ્વાર)

લેસ છગ્ગ ગળ્ગ તિરિય મહુએમુ-ગર્ભજ તિરિય
અને મનુષ્યને વિપે (કૃષ્ણ-નીલ-કાષોત-તેજો-પદ્મ
અને શુક્ર એ) ૭ લેસ્યા હોય છે

નારય તેઉ વાડિ-નારદી, તેઉકાય અને વાયુકાય
વિગલા વેમાણિય તિ લેમા ॥ ૧૪ ॥-વિકલેદ્રિય અને
વૈમાનિક ૭ લેસ્યાવાળા હોય છે

(નારદી-તેઉકાય વાયુકાય અને વિકલેદ્રિયને કૃષ્ણ-નીલ અને
કાષોત અને વૈમાનિકને તેજો-પદ્મ અને શુક્ર લેસ્યા હોય છે)
જોગસિય તેઉ લેમા-જ્યોતિષી તેજો લેસ્યાવાળા હોય છે
મેસા સવેવિ હુતિ ચઉ લેસા-માદીના સર્વે (૧૦

લવનપતિ-વ્યતર-પૃથ્વી-અપ્ અને વનસ્પતિ એ ૧૪
દક્ક) પણ ૪ લેસ્યાવાળા હોય છે

(૮ મુ ઈન્દ્રિય દ્વાર)

ઈન્દ્રિય દ્વાર મુગમ—ઈન્દ્રિયદ્વાર સહેલુ છે

(૯ મુ સમુદ્ધાત દ્વાર)

માણુઆણુ સત્ત મમુઘાયા ॥ ૧૫ ॥—મનુષ્યોને
સમુદ્ધાત હોય છે

વેયણુ-વે ના	એગિન્દ્રિયાણુ-એકે	ગબ્સતિરિ-ગર્ભજ
કસાય-કપાય	દ્રિયોને	તિર્પચ
મરણુ-મરણુ	કેવલિ-કેવલી	મુરેસુ-દેવોને વિષે
વેઉવિવય-વૈક્રિય	તેય-તેજસ	નારય-નારકી
તેયએ-તેજમ	આહારગ-આહારક	વાડિસુ-વાયુકાયને વિષે
આહારે-આહારક	વિણાઉ-વિના વળી	ચડિર-ચાર
કેવલિ-કેવલી	ચતારિ-ચાર	તિય-ત્રણ
સમુઘાયા-સમુદ્ધાત	તે-તે (ત્રણ)	સેસે-બાક (૪)
સત્ત-માત	વેઉવિવય-વૈક્રિય	વગવ-નિકલે દ્રિયને
ધમે-એ આ	વજ્જ-વર્જને	કુ ઢિટ્ટી-એ દટ્ટિ
હુન્તિ-હોય છે	વિગયા-વિવેકિય	થાવર-થાવરને
સત્તીણુ-મતી	અસત્તીણુ-અસત્તીને	મિ-છત્તી-મિથ્યાદટ્ટિ
(મનુષ્યો)ને	તેચે-તે(ત્રણ)નિમે	સેસ-બાકીના (૧૬)ને
	પણુ-પાય	તિય ઢિટ્ટી-૩ દટ્ટિ

વેયણુ કસાય મરણુ—વેદના, કપાય અને મરણુ
 વેઉવિવય તેયએ ય આહારે—વૈક્રિય તેજસ આહારક અને
 કેવલિ ય સમુઘાયા—કેવલી સમુદ્ધાત
 સત્ત ધમે હુતિ સત્તીણુ ॥ ૧૬ ॥—એ ૭ સમુદ્ધાત
 સત્તી મનુષ્યોને હોય છે
 એગિન્દ્રિયાણુ કેવલિ—એકેન્દ્રિય (વાયુકાય) ને કેવલી

તેયા-હારગ વિણા ઉ ચત્તારિ—તેજસ અને આહારક
(એ ત્રણ) વિના વળી (પ્રથમની) ૪ સમુદ્ધાત
હોય છે

તે વેડવિય વળ્લ—તે (ત્રણ) અને વૈદિય વળને
વિગલા-સત્રીણુ તે એવ ॥૧૭॥—તે (પ્રથમની) ત્રણ
સમુદ્ધાતો વિકલેદ્રિય અને અસત્રીને નિશ્ચે હોય છે
પણુ ગભજ તિર મુરેમુ—ગભજ તિર્યચ અને દેવતાને
વિષે (પ્રથમની) ૫ (સમુદ્ધાત)

નારય વાહિમુ ચહર તિય એએ—નારકી અને વામુકા-
યને વિષે ૪ અને બાકીના (પૃથ્વી-અપ-તેહ અને
વનસ્પતિ એ ૪) ૬૬કે ૩ સમુદ્ધાત હોય છે

(૧૦ મુ દષ્ટિદાર)

વિગલ દુ દિદ્દી થાવર—વિકલેદ્રિયને વિષે (મિથ્યાદષ્ટિ
અને કેટલાક અપયામ વિકલેદ્રિયને સામ્વાદન હોવાથી
સમ્યક્દષ્ટિ એમ) બે દષ્ટિ હોય છે સ્થાવરને વિષે
મિચ્છત્તી સેમ તિય દિદ્દી ॥ ૧૮ ॥—૧ મિથ્યાદષ્ટિ
હોય છે બાકીના (ગભજ તિર્યચ-મનુષ્ય-નારકી
અને દેવતા એ ૧૬) ૬૬કે (સમકિત-મિશ્ર અને
મિથ્યા એ) ત્રણ દષ્ટિ હોય છે

ધાનર-સ્થાવર.	તદ્ગ—તે બે (દર્શન)	૬ સંલિથો નર્શનવાળા
બિ-એઈદ્રિય	મુએ-ચતમા	સેસેમુ-બાકીના
તિમુ-તેઈદ્રિયને વિષે	ભલિય-કલા છે	(૧૫) ને.
અચક્ષુ-અચક્ષુ દર્શન	મણુઆ-મનુષ્યો	તિગ તિગ-તથ તથ
ચહરિદિમુ-ચહરિ દ્રિયને	ચહિ-ચાર.	ભલિય-કલા છે

૧૧ મુ દર્શન દ્વાર

સ્થાવર ણિ તિમુ અચક્ષુ—સ્થાવર, બેધદ્રિય અને
તેધદ્રિયને વિષે અચક્ષુદર્શન હોય છે

ચક્રિરિદિમુ તદ્દુગ મુએ ભણિયા—ચક્રિરિદ્રિયને ૧૫
તે બે (ચક્ષુ અને અચક્ષુ) દર્શન સૂત્રસા કહ્યા છે

માણુઆ ચક્રિ દ મણિણો—મનુષ્યો (ચક્ષુ અચક્ષુ અવધિ અને
દેવતા એ) ચારે દર્શનવાળા હોય છે

સેસેમુ તિગ તિગ ભણિય ॥ ૧૯ ॥—ખાકીનાને વિષે
(ગર્ભજ તિર્યચ-નારકી અને દેવતા એ ૧૫ કડકે
ચક્ષુ અચક્ષુ અને અવધિ એ) ત્રણ ત્રણ દર્શન
કહ્યા છે

અજ્ઞાણ—અજ્ઞાન	થિરે—સ્થાવરને વિશે	વિગલે—ચિત્તને વિષે
નાણુ—જ્ઞાન	અજ્ઞાણદુગ—બે	મણુએ—મનુષ્યને વિશે
તિય તિય—ત્રણ ત્રણ	અજ્ઞાન	પણુ નાણુ—૫ જ્ઞાન
મુર—દેવતા	નાણુ—જ્ઞાન (ને)	તિ અજ્ઞાણા—
તિરિ—તિર્યચ	અજ્ઞાણદુગ—બે અજ્ઞાન	અજ્ઞાન
નિરએ—નારકીને વિશે		

૧૨ મુ જ્ઞાન અને ૧૩ મુ અજ્ઞાનદ્વાર

અજ્ઞાણ નાણુ તિય તિય—૩ અજ્ઞાન (મતિ અજ્ઞાન—
શ્રુત અજ્ઞાન ને વિભજજ્ઞાન) અને ૩ જ્ઞાન (મતિ—
શ્રુત ને અવધિ)

મુર તિરિ નિરએ થિરે અજ્ઞાણુ દુગ—દેવતા, તિર્યચ
અને નારકીને વિષે હોય છે સ્થાવરને વિષે (મતિ
અને શ્રુત એ) બે અજ્ઞાન હોય છે

નાણાનાણુ દુ વિગલે—જે જ્ઞાન અને જે અજ્ઞાન વિક
લેદ્રિયને વિષે હોય છે

માણુએ પણ નાણુ તિ અજ્ઞાણા ॥ ૨૦ ॥—મનુષ્યને
વિષે ૫ જ્ઞાન અને ૩ અજ્ઞાન હોય છે

ઇકકાશ-૧૧ (યોગ)	તેર-૧૩ (યોગ)	ચઉ-ચાગ
સુર-દેવતા	પન્ન-૧૫ (યોગ)	પણ-પામ
નિરએ-નાગીને વિષે	માણુએમુ-મનુષ્યને	વાએ-વાયુમાયને વિષે
તિરિએમુ-તિર્યચને	વિ	જોગ તિય-૩ જોગ
વિ	નિગલે-વિકલેદ્રિયને	થાવરે-સ્થાવરમા
		હોગ-હોય છે

૧૪ સુ યોગ દ્વાર.

ઈકકારમ સુર નિરએ—દેવતા અને નાગીને વિષે (ઔદાર-
િક દિક અને આહારિક દિક વિના) ૧૧ યોગ
હોય છે

તિરિએમુ તેર પન્નર માણુએમુ—તિર્યચને વિષે ૧૩
(આહારિક દિક વિના) અને મનુષ્યને વિષે ૧૫
યોગ હોય છે

વિગલે ચઉ પણ વાએ—વિકલેદ્રિયને વિષે ૪ (ઔદાર-
રિક દિક-કાર્મણુ ને વ્યવહાર ભાષા) વાયુકાયને
વિષે ૫ યોગ (ઔદારિક દિક કાર્મણુ ને વૈકિયદિક)

જોગ તિય થાવરે હોઈ ॥ ૨૧ ॥—સ્થાવરને વિષે ૩
જોગ હોય છે (ઔદારિક દિક ને કાર્મણુ)

ઉવઓગા-ઉપયોગ	નિરય-નારકી	પણુ-પાય
મણુએમુ-મનુષ્યને	તિરિય-તિર્યચ	છક્ક-છ
વિષે	દેવેમુ-દેવાને વિષે	અઉરિદિમુ-અઉરિ
બારસ-બાર	વિગલ દુગે-એ વિ	દ્રિયને વિષે
નવ-નવ	ક્યેદ્રિયને વિષે	થાવરે-સ્થાવરને વિષે
		તિયગ-તણુ

૧૫ મુ ઉપયોગ દ્વાર

ઉવઓગા મણુએમુ-મનુષ્યને વિષે ઉપયોગ ૧૨ હોય છે
બારસ નવ નિરય તિરિય દેવેમુ-નારકી, તિયચ
અને દેવતાને વિષે ૬

વિગલ દુગે પણુ છક્ક-એ વિકલેદ્રિય (એ ઇદ્રિય-તેઈ-
દ્રિય) ને વિષે ૫, અઉરિદિમુને વિષે ૬, (અને)
અઉરિદિમુ થાવરે તિયગ ૥ ૨૨ ૥-સ્થાવરને વિષે
૩ ઉપયોગ હોય છે

સા ખ-સ ખ્યાના	વા-વનરપતિકાય	અવલે વિ-અવવા-
અસખા-અસ	અખ તા-અન તા	મા પણુ
ખ્યાતા	થાનર-સ્થાવર	ખાવીસ-ખાવીય
સમથે-૧ મમથમા	અસખા-અસ ખ્યા	સગ-સાત
ગખખયતિરિ-ગર્જન	તા	તિ-તણુ
તિર્યચ	અસન્ની નર-અ	દસ-દસ
વિગવ-વિકલેદ્રિય	સગી મનુષ્ય	વાસ-વાનું
નારય-નારકી	જહ-જેમ	સહુરસ-હજર
સુરા-દેવ	ઉવવાએ-ઉપજવા	ઉકિદુ-ઉત્કૃષ્ટ
મણુઆ-મનુષ્યે	મા	મુદવાઈ-પૃથ્વી આ-
નિયમા-નિચે	તહેવ-તેમજ	દિનુ

૧૬ મુ ઉપપાત અને ૧૭ મુ અવન દ્વાર
સ ખ-મમ ખા સમયે—૧ સમયને વિષે મખ્યાતા અને
અસખ્યાતા

ગજઅય તિરિ વિગલ નારય મુરા ય—મર્જન તિર્યય,
વિકલેદ્રિય, નારકી અને દેવતા ઉપજે છે

માણુઆ નિયમા મ ખા—મનુષ્યો નિશ્ચે સખ્યાના ઉપજે છે
વાણુ-ણુતા થાવર અસ ખા ॥ ૨૩ ॥—વનસ્પતિકાય
અનતા અને સ્થાવર અમખ્યાતા ઉપજે છે

અસખી નર અસ ખા—અસખી મનુષ્યો અસખ્યાતા
ઉપજે છે

જહ ઉવવાએ તહેવ ચવણે વિ—જેમ ઉપજવામા
તેમજ અવવામા પણ જણવું

૧૮ મુ ઉત્કૃષ્ટ અને જઘન્ય આયુષ્ય દ્વાર
ખાવીમ સગ તિ દસ વાસ—૨૨ હજાર, ૭ હજાર, ૩
હજાર અને ૧૦ હજાર વર્ષનું

સહસ્ત્ર ઉક્લિદ્ઠ પુલવાઈ ॥ ૨૪ ॥—ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય અનુ
ક્રમે પૃથ્વીકાયાદિનું (પૃથ્વી-અપ્-વાયુ ને વનસ્પતિનું)
હોય છે

તિ દિલ-૩ દિવસનું
અગિ-અગ્નિકાયનું
તિ પત્ર-૩ પત્રોપમ
આગિ-આયુષ્યવાણા
નર-મનુષ્ય

તિરિ-તિર્યય
મુર-દેવ
નિગ્ય-નાગકીનું
સાગર-સાગરોપમ
તિત્તીસા-તેત્રીય
વતર-ચતુર્થ

પણ-પત્રોપમ
એમસ-ત્રોતિપીનું
વરિસ-વપ
લક્ષ્યાહિઅ-લાખ
અધિક
પવિય-પત્રોપમ

દાનનું નામ	પ્રકાર	પ્રમાણ	સ્થાન	કાળ	કારણ
નારકી	૧૦ લાખ પતિ બધ તર જ્યોતિષી	૧	૧	૧	૧
પ્રેમાનિક	૧૦ લાખ પતિ બધ તર જ્યોતિષી	૧	૧	૧	૧
૫ વીકાય અપકાય	મમુરની દાળ જેવું પાણીના પરપોટા જેવું	૧	૧	૧	૧
વનસ્પતિકાય	જી ૧ જીદા પ્રકારનું	૧	૧	૧	૧
તેલિકાય વાલિકાય	સોયના જેવું ધાનના જેવું	૧	૧	૧	૧
બેગદ્રિય તેલદ્રિય ચઠરિ દ્રિય		૧	૧	૧	૧
ગર્ભજ તિર્થય ગર્ભજ નયય		૧	૧	૧	૧

૧૨ નું નામ	૧૨ મું જ્ઞાન	૧૩ મું અજ્ઞાન	૧૪ મું યોગ-ગણિ
૬૬ નું નામ	મતિ શ્રુત અવધિ મન પ્રમેય કેવલ	મતિ અજ્ઞાન શ્રુત અજ્ઞાન વિભગ જ્ઞાન મત્ય મન અસત્ય મન મત્યાસત્ય મન અસત્યામિત્યા મન સત્ય વચન અમત્ય વચન મત્યાસત્ય વચન	
નારકી	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
૧૦૦૪૫૫૫૫૫૫	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
વ્યતગ	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
જ્યોતિષી	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
લેખાનિક	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ - -	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
પૃ-રીકાય	- - - - -	૧ ૧ ૧ - -	- - - - -
અપ્રમય	- - - - -	૧ ૧ ૧ - -	- - - - -
વનસ્પતિમય	- - - - -	૧ ૧ ૧ - -	- - - - -
તે-નય	- - - - -	૧ ૧ ૧ - -	- - - - -
વાયુકાય	- - - - -	૧ ૧ ૧ - -	- - - - -
બે-દ્રિય	૧ ૧ - - -	૧ ૧ - - -	- - - - -
તે-દ્રિય	૧ ૧ - - -	૧ ૧ - - -	- - - - -
ચૈરિ-દ્રિય	૧ ૧ - - -	૧ ૧ - - -	- - - - -
ગર્ભજ તિર્યચ	૧ ૧ - - -	૧ ૧ - - -	- - - - -
ગર્ભજ મનુષ્ય	૧ ૧ - - -	૧ ૧ - - -	- - - - -

અમુરાણ-અસુર	૮ પદ્ય - ૫ યોગમ	દિલ-નિમ
કુમારનુ	નવ નિકાયે-૬ નિ	છમ્માસ-૭ મા
અહિય-અધિ	કાયમા	ઉક્કિડ-ઉત્કૃષ્ટ
અયર-માગરાપમ	મારસવાસ-૧૨ વર્ષ	વિગલ-વિ વેદિવનુ
દેમૂલ-કાઈં ઓધુ	ઉત્પલા-ઓગળપ-	આહી-આણ્ય
	આશ	

તિ દિલુગિ તિ પક્ષાણી-૩ દિવસનુ અમિકાયનુ આયુ થ
હોય છે ૩ પ-યોગમ આયુષ્યવાળા

નર તિરિ મુર નિરય સાગર તિત્તીમા-મનુ થ અને
તિર્યય હોય છે દેવતા અને નારકીનુ (ઉત્કૃષ્ટ
આયુષ્ય) ૩૩ સાગરાપમ હોય છે

વતર પદલ જોઈમ-વ્યતરનુ ૧ પદયોગમ અને નયો
તિપોનુ (આયુષ્ય)

વરિમ લકખા-હિય પલિય ॥ ૨૫ ॥-૧ લાખ વર્ષ
અધિક ૧ પ-યોગમ હોય છે

અમુરાણુ અહિય અયર-અસુર કુમારોનુ આયુ થ ૧
માગરાપમથી અધિક (પદયોગમનો અસખ્યાતનો
ભાગ અધિક) હોય છે

દેમૂણુ દુ પલિય નવ નિકાયે-બાકીના ૬ નિકાયને
વિષે કાઈંક ઉર્લુ ૨ પ યોગમ આયુષ્ય હોય છે

ખારમ વાસુણુ પણુદિણુ-૧૨ વર્ષ, ૪૬ દિવસ (અને)
છમ્માસ ઉક્કિડુ વિગલાણી ॥ ૨૬ ॥-૬ માસ અનુક્રમે
વિકલેદ્રિયનુ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય હોય છે

પુઠવાઈ-૫૫૧૫૫૫	વેમાણિય-૧૫૫૫૫	ચહા-૪ (૫૫૫૫૫)
દમ પયાણ-૧	ને મિયા-૫૫૫૫૫	વિગણે-૫૫૫૫૫
૫૫૫૫૫	પુ-૫૫૫૫૫	વિષે
અ તમુડુત-અ-	તય-૫૫૫૫૫	૫ ૫ ૫ ૫૫૫૫૫
તમુડુત	અ સ-૫૫૫	૫૫૫૫૫
જહા-૫૫૫૫૫	આ-૫૫૫૫૫	છ-૫૫૫૫૫
આ-૫૫૫૫૫	વા-૫૫૫	આ-૫૫૫૫૫
કિ-૫૫૫૫૫	હુ-૫૫૫૫૫	હુ-૫૫૫૫૫
દસ સહસ-૧૦	મુ-૫૫૫૫૫	મ-૫૫૫૫૫
૫૫૫૫૫	ન-૫૫૫૫૫	પ-૫૫૫૫૫
વરિમ-૫૫૫૫૫	તિ-૫૫૫૫૫	પ-૫૫૫૫૫
અવણાહિવ-૫૫૫	નિ-૫૫૫૫૫	અ-૫૫૫૫૫
૫૫૫	૫-૫૫૫૫૫	અ-૫૫૫૫૫
નિરય-૫૫૫	૫-૫૫૫૫૫	સ-૫૫૫૫૫
વ તરિઆ-૫૫૫	થા-૫૫૫૫૫	અ-૫૫૫૫૫

હવે જઘન્ય સ્થિતિ કહે છે

પુઠવાઈ દમ પયાણુ—પૃથ્વી કાયાદિ ૧૦ પદોની (૫ સ્થાવર-૩ વિકલેદ્રિય-તિર્યચ અને મનુષ્યની)

અ તમુડુત જહા આહિ કિઈ—જઘન્યવી આયુષ્યની સ્થિતિ અતમુડુત હોય છે

દસ સહસ વરિસ કિઈ—૧૦ હજાર વર્ષની સ્થિતિ (આયુષ્ય) વાળા

ભવણાદિવ નિરય વતરિઆ ॥ ૨૭ ॥—ભવનપતિ,
નારકી અને અતર હોય છે
વેમાણિય બેઠસિયા—વૈમાનિક અને જ્યોતિષી દેવો
(જઘન્યથી)

પક્ષ તયદૃઢમ આઉઆ હુતિ—અનુક્રમે ૧ પદ્યોપમ અને
તેનો (૧ પદ્યોપમનો) ૮ મો ભાગ આયુધ્યવાળા
હોય છે

૧૯ મુ પર્વાસ દ્વાર

મુર નગ તિરિ નિરએમુ—દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યચ અને
નારકીને વિષે

છ પન્જતી થાવરે ચઉગ ॥ ૨૮ ॥—૬ પર્વાસિ હોય
છે અને સ્થાવરને વિષે ૪ પર્વાસિ હોય ■

વિગલે પય પન્જતી—વિગલેદ્રિયને વિષે ૫ પર્વાસિ
હોય છે

૨૦ મુ કિમાહાર દ્વાર

છદિમિ આહાર હોઈ સબ્વેસિ—ચર્વ જીવોને (પૂર્વ,
પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ, ઉર્ધ્વ ને અધો એ) ૬ દિશાનો
આહાર હોય છે

પણુગાઈ ખયે ભયણા—પૃથ્વીકાયાકિ પાથ (સૂક્ષ્મ સ્થા-
વરના) પદને વિષે ભજના હોય છે

(એટલે મર્ધને ૩-૪-૫ અને ૬ દિશાનો આહાર હોય છે)

૨૧ મુ સન્નાદાર

અહ મન્નિ તિય ભણિરઆમિ ॥ ૨૯ ॥—હવે ૩ સન્ના
કહીશ

ચત્વિહ ૪ પ્રમાણના	દિહ ત્રિવિગી-દીર્ઘ	હેતુ-વચ્ચેમા-હેતુ-
સુર-દેવ	કાવિગી	પરિચી
તિરિએમુ-તિર્યચને	મન્ના-મન્ના	રહિયા-રહિત
વિષે	વિગલે-વિ ને દ્રિયને	થિન-થાવરા
નિરએમુ-નાગપાને	વિષે	મલ્લે-મલ્લે
વિષે		

ચત્વિહ સુર તિરિએમુ—૪ પ્રકારના દેવતા અને તિર્યચને વિષે

નિરએમુ આ દીહકાલિગી મન્ના—(તથા) નારકીને વિષે દીર્ઘ કાલિકી (પૂર્વાપરનુ બાણવુ તે) સસા હોય છે

વિગલે હેતુવચ્ચેમા—વિકલેદ્રિયને વિષે હેતુપદેશિકી (તાત્કાલિક ઈદમા પ્રવૃત્તિ અને અનિદ્રથી પાછા નરવુ તે) સસા હોય છે

મન્ના રહિયા થિરા મલ્લે ॥ ૩૦ ॥—સવે સ્થાવરા મન્ના રહિત હોય છે

મહુઆગ-મનુષ્યોને	મહુઆ-મનુષ્યો	તહેવ-નેમજ
દીહ-ત્રિવિગી-દીર્ઘ	ત્રિવિગી-નિરે	પન્ના-પન્ના
કાવિગી	ચત્વિહ-૪ પ્રમાણના	ભૂ-પૃથ્વીકાન
ઈન્દ્રીનાઓવચ્ચે	દેવેમુ-દેવોમા	દન-અપ્કાય
સિયા-દશિવાદોપર-	ગન્ધન્તિ-ગ્ધન છે	પતેય-પ્રત્યેક
સિયા	મન્નાહિ-મન્નાતા	રહે-વનરપનિમાન
કેનિ-૮ના પલ	આયુષ્યવાળા	એએમુ-એ (પ
પન્ના-પન્ના	પાંદિ-પરે દ્રિય	વિષે.
પાન-પરે	તિરિય-તિર્યચ	મુગ-દેવોનુ
તિરિ-તિર્યચ	નરેમુ-મનુષ્યોને વિષે	આગમજ

મણુઆણુ દીહકાલિય—મનુષ્યોને દીર્ઘકાલિની સત્તા
હોય છે

દિટિઠવાઓ—વએમિયાકેવિ—કેટલાક (સમકિતી મનુષ્યો)
દ્વિવાદોપદેગિકી (દ્વાદશાગીનુ જ્ઞાન જેને હોય તે)
સસાવાળા પણ હોય છે

૨૨ મુ ગતિ અને ૨૩ મુ આગતિદ્વાર
પજજ પણ તિરિ મણુઆ રિયય—પર્વાપ્તા પચેદ્રિય
તિરિય અને મનુષ્યો નિચ્ચે

ચઉ વિહ દેવેમુ ગરજતિ ॥ ૩૧ ॥—૪ પ્રકાશના દેવ-
તાઓને વિષે જાય છે (એ દેવોની આગતિ કહી)
સ ખાઉ પજજ પણિદિ—મખ્યાતા વચના આયુધ્યવાળા
પર્વાપ્તા પચેદ્રિય

તિરિય નરેમુ તહેન પજજતે—તિરિય અને મનુષ્યોને
વિષે તેમજ પર્વાપ્તા

ભૂદગ પતેયવણે—પૃથ્વીપ્રાય, અપકાય અને પ્રત્યેક વન-
સ્પતિકાય

એએમુ રિયય મુરાગમણુ ॥ ૩૨ ॥—એ (પાચ) ને
વિષે નિચ્ચે દેવતાનુ આગમન (ઉત્પત્તિ) છે
(એ દેવોની ગતિ કહી)

પજજત-પર્વાપ્તા	નિરય-નગકમા	એએમુ-એ (ખે) ૧
સ ખ-મખ્યાના	સત્તમે-સાતે	વિષે
(આયુ સત્તાગા)	જ તિ-જાય છે	૮૧૧૧૪ તિ-૮૫જે
ગમ્પય-ગર્ભજ	ઉપજે છે	૯
તિરિય-તિરિય	નિરય-નગમાથી	ન-નથી
નરા-મનુષ્યો	ઉપજ-નિખેના	સેસેમુ-આકીનામા

પૃથ્વીના મુખ ગળવાય—પર્યાપ્તા સંખ્યાતા વર્ષના
આશુધ્યવાળા ગળજ (કોણ ?)

તિરિય નરા નિરય મત્તગેજ તિ—તિર્યચ અને મનુષ્યો
સાતે નરકને વિષે ઉપજે છે (નારદીની આગતિ કહી)

નિરય ઉવટ્ટા ઓએમુ—નરકમાધી નીકળેના છવો એ
એ (તિર્યચ અને મનુષ્ય)ને વિષે

ઉવવન્જતિ ન એસેમુ ॥ ૩૩ ॥—ઉપજે છે (પણ એ
એ વિના) જાણીના દરકમા ઉપજતા નથી
(નારદીની ગતિ કહી)

પુઠ્ઠવી—૧૧ી ૧૫	વિવન્જિયા—૧૧ી	નિય નિય-પોત
આઉ-અપ્ ૧૬	છવા-૬૧૦	પોતાના
વળમ્સર્ગ-વનસ્પતિ	સર્વે-મર્વ	કર્મ-મર્ના
મજાએ-મા મા	વિવન્જતિ-ઉપજે	અણમાણો અનુ-
નાય-નાગી	છે	મારે

પુઠ્ઠવી આઉ વળમ્સર્ગ—પૃથ્વીકાય, અપ્કાય અને
વનસ્પતિગાય

મજાએ નાગય વિવન્જિયા છવા—મહિ નાગી વળને
(જાણીના ૨૩ દડના)

અર્વે ઉવવન્જતિ—સર્વે છવો ઉપજે છે (પૃથ્વી અપ્
અને વનસ્પતિની આગતિ કહી)

નિય નિય કર્મમાણુમાણુ ॥ ૩૪ ॥—પોત પોતાના
કર્મના અનુસારે કરીને

હવા-પૃથ્વી આદિ	તેડિ-તેડકાય	પથ નવગે-૯ પ મા
પપથેમુ-૧ પપેમા	નાડિનુ-વાયુમયમા	પુઠ્ઠામ-પૃથ્વી આદિ
પૃથ્વી-પૃથ્વીમા	ઉનનાઓ-ઉપજે છે	કાણુ-સ્થાનકના
પાઉ-અપ્પ ૧૧	તેડિ-તેડકાય	(જોતે)
વનસ્પતિ-વનસ્પતિ	વાડિ-વાડકાની	દસગા-૦૧
જતિ-જન્ય છે	ગમા-ગતિ	વિગનાઇ-વિગનેતિ
ઉપજે છે	પુઠ્ઠવી-પૃથ્વીમા	તિય-ત્રણે
પુઠ્ઠા-પૃથ્વી આદિ	પમુહ મિ-પ્રમુખ	તહિ-તે (૧૦ પદ) મા
દસ પએહિ-૧૦	વિગે	જતિ-જન્ય છે
પોથી	ટા-ટોય છે	

પુઠ્ઠવાઈ દસ પએમુ—પૃથ્વીકાયાદિ ૧૦ પદોને વિષે
 પુઠ્ઠવી આઉ વાયુસ્પર્શ જતિ—પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય અને
 વનસ્પતિકાય ઉપજે છે (એ ત્રણની ગતિ કહી)
 પુઠ્ઠવાઈ દસ પએહિ ય—અને પૃથ્વીકાયાદિ ૧૦ પદ
 માથી નીકળેલા જોતે

તેડિ વાડિમુ ઉવવાઓ ૧૧ ૩૫ ૧૧—તેડકાય અને વાયુકાય
 વિષે ઉપજે છે (તેડ અને વાયુમાયની આગતિ કહી)
 તેડી વાડિ ગમણુ—તેડકાય અને વાયુકાયનું ગમન (ગતિ)
 પુઠ્ઠવી પમુહ મિ હોઈ પથ નવગે—પૃથ્વીકાય પ્રમુખ
 ૯ પદને વિષે હોય છે

પુઠ્ઠવાઈ કાણુ દસગા—પૃથ્વીકાયાદિ ૧૦ સ્થાનકના જોતે
 વિગલાઈ તિય તહિ જતિ ૧૧ ૩૬ ૧૧—વિકલેદ્રિય થ
 (ઉપજે) અને ત્રણે વિકલેદ્રિય તે (પૃથ્વી આ
 ૧૦ પદ) મા જાય છે (વિકલેદ્રિયની આગ
 અને ગતિ કહી)

ગમણ-ગતિ	ઠાણેસુ—સ્થાનદ્રમા	' તેહ-તેહ ।
આગમણ-આગતિ	મવ્વત્થ-મન	
ગમણય-ગર્ભજ	દડામા	' વાડિહિ—વાયુકાય
તિરિયાણ-તિર્યગોની	જતિ-જય છે	માથી
સયવણય-મર્ણ જીવ	મણુઆ-મનુષ્યો	' નો જતિ-ન જાય

ગમણુ-ગમણુ ગમણય—ગતિ અને આગતિ ગર્ભજ
(ડોની ?)

તિરિયાણુ સયલ જીવ ઠાણેસુ—તિર્યગોની મર્ણ (૨૪)
દડોને વિષે થાય છે

મવ્વત્થ જતિ મણુઆ—મનુષ્યો મર્ણ દડોને વિષે
જાય છે (મનુષ્યોની ગતિ)

તેહી વાડિહિ નો જતિ ॥ ૩૭ ॥—(પણ) તેહ અને
વાયુકાયમાથી મનુષ્યોમા ન જાય (મનુષ્યોની
આગતિ કર દડકમાથી)

વેય તિય-૩ વે	ચવિહિ-૪ પ્રમરના	નપુ મ પેઓ-નપુ
તિરિ-તિર્ય	સુરેમુ-૭ વોને વિષે	મધ વે
નરેમુ-મનુષ્યોમા	થિર-૫ સ્થાય	
ધર્મી-શ્રીવ	વિગલ-વિ લેદ્રિ	હવધ-રોય છે
પુરિસો-પુ પવં	ના-એમુ-નાગીને	એમો-એડ
	વિ	

૨૪ મુ વેદ દ્વા

વેય તિય તિરિ નરેમુ—૩ વેદ તિર્ય અને મનુષ્યને
વિષે હોય છે

ધર્મી પુરિષો ય ચલિવિહ મુરેમુ—૪ પ્રકારના દેવ
તાને વિષે સીવે અને પુરુષવેદ હોય છે

થિર વિગલ નારયેમુ—૫ સ્થાવર, ૩ વિકલેદ્રિય અને
નારડીને વિષે

નપુસ વેમો હવર્ગ એગો ॥ ૩૮ ॥—૧ નપુસક વેદ
હોય છે

પર્જા-પર્યાપ્તા	તિરિયા-તિર્યચ.	કમેન-અનુકમે.
મણુ-મનુચ	એધનિય-એદ્રિય	એ-એ. ના
બાયરગિ-ના રબગિ	તેધનિય-તેદ્રિય	હુતિ-હોય છે
વેમાણિય-વેમાનિક	ભૂ-૧૪વીમય.	મલેવિ-મલે પશુ
ભનણ-ભનનપતિ	આહિ-અ. ૧. ૧	ભાના-ભાવો
નિચ-નાગડી	નાહિ-વાયુ ૧૨	નિપ્પા-હે ગિતેશ્વરે !
વતરિયા-વતર	વા. ૧૨મણ-વનરપતિ	મએ-મે
જેસિ-જ્યોતિરી	ચિય-નિવે	અખ તમે-ખત-
ચઉ-૪૦ગિનિ	અહિયા અહિયા-	તીવાર
પા-૪ચેપિ	અધિ ગધિક	પત્તા-પાત કરો

પર્યાપ્તા હોવાનું અટપ બહુત્વ

પર્જા મણુ બાયરગિ—પર્યાપ્તા મનુચ (સૌથી થોડા,
તેથી અધિક) બાદર બગિકાય

વેમાણિય ભવણુ નિચ વતરિયા—વેમાનિક, ભવન-
પતિ, નારડી, વ્યતર

જેઈસ ચઉ પશુ તિરિયા—જ્યોતિષી, ચલિરિદ્રિય, પચે-
દ્રિય તિર્યચ

એ દિય તેઈદિય ભૂ આણી ॥ ૩૬ ॥—બેઈદ્રિય, તેઈદ્રિય,
 પૃથ્વીપ્રાય, અપકાય,
 વાઉ વણુમ્મઈ ચિય—વાઠકાય અને નિશ્ચે વનરપતિકાય
 અહિયા અહિયા કમેલા મે હુતિ—એ (સર્વે પર્ચાપ્તા)
 અનુક્રમે (એક એકથી) અધિક અધિક હોય છે
 મલ્લે વિ ઈમે ભાવા—આ મલ્લે પછુ ભાવો
 જિલા મએ ભતમેા પત્તા ॥ ૪૦ ॥—હે જિનેશ્વરે !
 મે અનતીવાર પ્રાપ્ત કર્યા છે

સ પ - હમણા	ભમણ-ભમવાથી	મુલહ - મુલભ.
તુમ્હ - નમાગ	ભમ-નિવૃત્ત	લહુ-ઝટ
ભત્તરસ-ભત્ત(એવા)	હિયયમ્સ-હ વવાળા	મમ-મને.
દ હગ - હગના	દ હતિય-હ હગના	દિતુ-માપો
પય-ધાનને વિષે	નિમ્ય-વિગમથી	મુક્ખપય-મોક્ષપદ.

સ પઈ તુમ્હ ભત્તરમ, દ હગ પય ભમણ ભગ્ય હિય-
 યરસ—હમણા (૨૪) દ હગના ધ્યાનને વિષે ભમવાથી
 નિવૃત્ત મનવાળા તમારા ભગ એવા મને
 દ હતિય વિશ્ય મુલહ—(મન વચનને ગયા એ) ૩
 દ હગના વિરામવી મુલભ એવુ
 લહુ મમ દિતુ મુક્ખ પય ॥ ૪૧ ॥—મોક્ષપદ
 ઝટ આપો

મિરિ-શ્રી	સીસેલુ-શિશ્ય	એસા-આ
જિલહુ મ-જિનહમ	ગજસારેલા-ગજસાર	વિત્તતી-વિત્તપિ
મુછીસર-મુતીશગ્ના	મુનિએ	અરપહિયા-પોતાના
રગજે-રાગ્યને વિષે	વિહિય-વખી	હિનને માટે

કારક નામ	૧૯ મુ પર્યાયો						૨૦ મુ ક્રિયાહાર.	૨૧ મુ સ ગા.		
કારક નામ	આહાર	શરીર	ઇન્દ્રિય	આત્મોચ્ચાર	ભાષા	ચર્ચ		દાન કાલિકા	દેવપર્યયિકા	દરિવારોપર્યયિકા
નારકી	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૬ દિશાના	૧	૧	૧
૧૦મવનપતિ બ્ય તર જ્યોતિની	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
વૈમાનિક	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
પૃથ્વીકાય અપ્કાય	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
વનસ્પતિકાય	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
તેલકાય વાયુકાય	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
બેઝદ્રિય તેઝદ્રિય ચૈત્રિદ્રિય	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
ગર્ભજ તિર્યચ ગર્ભજ મનુષ્ય	૧	૧	૧	૧	૧	૧		૧	૧	૧
							૨થાવરને ૩-૪-૫-૬ દિશાના			
							૬ દિશાના			

[illegible]

કયો જીવ વધુમા વધુ કઈ નરક સુધી મરણ
પામીને ઉપજે

મમૃષ્ઠિમ તિર્યચ પચેદ્રિય પહેલી નરક સુધી, ભુજ-
પરિસપ બીજી નરક સુધી, જોચર ત્રીજી નરક સુધી, ચિહ્ન
વિગેરે ચોથી નરક સુધી, ઉર પરિસર્પ પાંચમી નરક સુધી,
શ્રી છઠ્ઠી નરક સુધી, મનુષ્ય અને મત્સ્ય સાતમી નરક
સુધી અશુભ અધ્યવસાયે ડરીને ઉપજે

કઈ નારકીમાથી આવેલો જીવ કયા આવી ઉપજે અને
ત્યા વધુમા વધુ શુ પામી શકે ?

પહેલી નરક પૃથ્વીમાથી નીકળેલો જીવ ચક્રવર્તિ ૧આદિ
(નીચે લખેલી) પદવીઓ પામી શકે એ પ્રમાણે દરેક નરક
પૃથ્વીમા નીચે લખેલી બાબતો પામે, પણ ઉપર કહેલી
બાબતો ન પામે

બીજી નરક પૃથ્વીમાથી નીકળેલો જીવ વાસુદેવ કે
બગદેવ પણ પામે પણ ચક્રવર્તિ નજ થાય

ત્રીજી નરક પૃથ્વીમા નીકળેલો જીવ તિથંકર પદવી
પામે પણ ચક્રવર્તિ વાસુદેવ કે બગદેવ નજ થાય

ચોથી નરક પૃથ્વીમાથી નીકળેલો જીવ સામાન્ય કેવળી
થાય પણ તિથંકર આદિ નજ થાય

પાંચમી નરક પૃથ્વીમાથી નીકળેલો જીવ સર્વવિરતિ
પામુ પામે પણ સામાન્ય કેવળી વિગેરે નજ થાય

છઠ્ઠી નરક પૃથ્વીમાથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ તિથંચ
કેમનુષ્યમા દેશવિરતિ પણ પામે પણ સર્વવિરતિપણુ નજ પામે

સાતમી નરકમાથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ તિથ ચ
થાય અને સમ્યક્ત્વ પણ પામે પણ દેશ વિરતિપણુ નજ પામે

૧ જે જીવ ચક્રવર્તિ થાય તે વાસુદેવ કે બગદેવની પદવી
નજ પામે

શ્રી દંડક પ્રકરણ મૂળ

નમિઉ ચઊવીસ જિણે, તસ્સુત્ત
વિચાર લેસ દેસણુઓ ॥ દંડગપએહિં
તે ચિયય, થોસામિ મુણેહ ભો બન્વા
॥ ૧ ॥ નેરઘઆ અસુરાઈ, પુઢવાઈ ખેઈ-
દિયાદઓ ચેવ ॥ ગખ્ભય તિરિય મણુ-
રસા, વંતર જોઈસિય વેમાણી ॥ ૨ ॥
સંખિત્તયરી ઉ ઈમા, સંરીર-મોગાહણુ
ય સંઘંથણુ ॥ સંત્રા સંઠાણુ કસાય,
લેસં ઈદિયં દુસમુંઘાયા ॥ ૩ ॥ દિટુંઠી
દંસણુ નાણુ, જોગુ-વઓગો-વવાય ચવણુ
-ઈઈ ॥ પજજત્તિ કિમાહારે, સત્રી ગઈ
આગઈ વેચે ॥ ૪ ॥ ચઉ ગખ્ભ તિરિ ચ
વાઉસુ, મણુઆણું પંચ સેસે તિસરીરા ॥

થાવર ચઉગે દુહઓ, અંગુલ અસંખ
 ભાગ તણૂ ॥ ૫ ॥ સન્વેસિંચિ જહના,
 સાહાવિય અંગુલસ્સ અસંખંસો ॥ ઉક-
 ઠેસ પાણુસય ધણૂ, નેરઇયા સત્ત હત્થ
 મુરા ॥ ૬ ॥ ગખ્ખ તિરિ સહસ્સ જોયાણુ,
 વણુસ્સઈ અહિય જોયાણુ સહસ્સં ॥ નર
 તેઈંદિ તિગાઉ, યેઈંદિય જોયાણુ ખાર
 ॥ ૭ ॥ જોયાણુ-મેગં ચઉરિંદિ, દેહ
 મુચ્ચત્તાણું મુચ્ચેભણિયં ॥ વેઉવ્વિય
 દેહ પુણુ, અંગુલ સંખંસ-મારંભે
 ॥ ૮ ॥ દેવ નર અહિય લક્ખં,
 તિરિયાણું નવ ચ જોયાણુ સયાઈ ॥ કુ-
 ગુણું તુ નારયાણું, ભણિયં વેઉવ્વિય
 સરીરં ॥ ૯ ॥ અંતમુહુત્તં નિરચ્ચે, મુહુ-
 ત્ત ચત્તારિ તિરિય માણુચ્ચેસુ ॥ દેવેસુ
 અહ્મમાસો, ઉકેસ વિઉવ્વાણુ કાલો

॥ ૧૦ ॥ થાવર સુર નેરઈઆ, અસંઘય-
 ણુ ય વિગલ છેવડું ॥ સંઘયણુ છગ્ગં
 ગખ્ભય, નર તિરિએસુવિ મુણેયવ્વં
 ॥ ૧૧ ॥ સેંવેસિં ચઉ દહ વા, સન્ના
 સવ્વે સુરા ય ચઉરંસા ॥ નર તિરિય છ
 સંઠાણુ, હુંડા વિગલિંદિ નેરઈયા ॥ ૧૨ ॥
 નાણુવિહ ધય સૂઈ, જુખ્ખુય વણુ વાઉ
 તેઉ અપકાયા ॥ પુઠવી મસૂર ચંદા.
 કારા સંઠાણુઓ ભણિયા ॥ ૧૩ ॥ સેંવે
 વિ ચઉ કસાયા, લેસ છગ્ગં ગખ્ભ
 તિરિય માણુએસુ ॥ નારય તેઉ વાઉ,
 વિગલા વેમાણિય તિ લેસા ॥ ૧૪ ॥
 જોઈસિય તેઉ લેસા, સેસેં સવ્વેવિ હુંતિ
 ચઉ લેસા ॥ ઈંદિય દારં સુગમં, માણુ-
 આણું સત્ત સમુઘાયા ॥ ૧૫ ॥ વેયાણુ
 કસાય મરણે, વેઉવિય તેયએ ચ આહારે ॥

કેવલિ ય સમુગ્ધાયા, સત્ત ઇમે હુંતિ
 સત્રીણુ' ॥ ૧૬ ॥ એગિંદ્રિયાણુ કેવલિ,
 તેયા-હારગ વિણુ ઉચ્ચારિ ॥ તે વેઉ-
 ણિય વજ્જન, વિગલ્લા-સત્રીણુ તે એવ
 ॥ ૧૭ ॥ પણુ ગજ્જલ તિરિ સુરેસુ, ના-
 રય વાઉસુ ચઉર તિય સેસે ॥ વિગલ્લ
 દુ દિદ્દી થાવર, મિચ્છત્તી સેસે તિય
 દિદ્દી ॥ ૧૮ ॥ થાવર ણિ તિસુ અચક્ખુ,
 ચઉરિંદિસુ તદ્દુગં સુએ ભણિઅં ॥
 માણુઆ ચઉદંસણિણુ, સેસેસું તિગં
 તિગં ભણિયં ॥ ૧૯ ॥ અન્નાણુ નાણુ
 તિય તિય, સુર તિરિ નિરએ થિરે અન્નાણુ
 દુગં ॥ નાણુનાણુ દુ વિગલ્લે, માણુએ
 પણુ નાણુ તિ અન્નાણુ ॥ ૨૦ ॥ ઈક્કા-
 રસ સુર નિરએ, તિરિએસુ તેર પન્નર
 માણુએસુ ॥ વિગલ્લે ચઉ પણુ વાએ,

જોગ તિયં થાવરે હોઈ ॥ ૨૧ ॥ ઉવઝો-
 ગા માણુએસુ, ખારસ નવ નિરય તિરિય
 દેવેસુ ॥ વિગલ દુગે પણુ છક્કં, ચઢિરિં-
 દિસુ થાવરે તિયગં ॥ ૨૨ ॥ સંખ-
 મસંખા સમયે, ગખલય તિરિ વિગલ
 નારય સુરા ય ॥ માણુઆ નિયમા સંખા,
 વાણુ-ણુંતા થાવર અસંખા ॥ ૨૩ ॥
 અસત્રી નર અસંખા, જહ ઉવવાએ
 તહેવ ચવણુ વિ ॥ ખાવીસ સગ તિ
 દસ વાસ, સહસ્ત ઉક્કિટ્ઠ પુઠવાઈ
 ॥ ૨૪ ॥ તિ દિણુગિગ તિ પહાણિ, નર
 તિરિ મુર નિરય સાયર તિતીસા ॥ વં-
 તર પહલં જોઈસ, વરિસ લક્ખા-હિયં
 પલિય ॥ ૨૫ ॥ અસુરાણુ અહિય અયરં,
 દેસૂણુ દુ પહલયં નવ નિકાયે ॥ ખારસ
 વામુણુ પણુદિણુ, છમ્માસ ઉક્કિટ્ઠ વિગ-

દાહી ॥ ૨૬ ॥ પુઢવાઈ દસ પયાણું,
 અંતમુહુત્તં જહન આઉ ઠિઈ ॥ દસ
 સહસ વરિસ ઠિઈ, ભવણાહિવ નિરય
 વંતરિઆ ॥ ૨૭ ॥ વેમાણિય જોઈ સિયા,
 પદ્મ તયદ્ઠંસ આઉઆ હુંતિ ॥ સુર
 નર તિરિ નિરએસુ, છ પજજતી થાવરે
 ચઉગં ॥ ૨૮ ॥ વિગલે પંચ પજજતી,
 છદિસિ આહાર હોઈ સંવેસિ ॥ પાણુ-
 ગાઈ પચે ભયાણા, અહ સન્નિતિયં ભણિ-
 રસામિ ॥ ૨૯ ॥ ચઉવિહ સુર તિરિ-
 એમુ, નિરએસુ અદીહકાલિગી સન્ના ॥
 વિગલે હેઉવએસા, સન્ના રહિયા ચિરા
 સંવે ॥ ૩૦ ॥ માણુઆણુ દીહકાલિય,
 દિટ્ઠિવાઓ-વએસિયા કેવિા પજજ પાણુ
 તિરિ માણુઅ ચિયય, ચઉ વિહ દેવેસુ
 ગચ્છંતિ ॥ ૩૧ ॥ સંખાઉ પજજ પ-

શિંદિ, તિરિય નરેસુ તહેવ પજજતે ॥
 ભૂ દગ પતેયવણે, એએસુ ચિયય સુરા-
 ગમણું ॥ ૩૨ ॥ પજજત સંખ ગખ્ભય,
 તિરિય નરા નિરય સત્તગે જંતિ ॥ નિરય
 ઉવટ્ટા એએસુ, ઉવવજજંતિ ન સેસેસુ
 ॥ ૩૩ ॥ પુદવી આઉ વણુસસઠ, મજઝે નારય
 વિવજિજયા છવા ॥ સવ્વે ઉવવજજંતિ,
 નિય નિય કમ્માણુમાણેણું ॥ ૩૪ ॥
 પુદવાઈ દસ પએસુ, પુદવી આઉ વણુ-
 સસઠ જંતિ ॥ પુદવાઈ દસ પએહિ ય,
 તેઉ વાઉસુ ઉવવાઓ ॥ ૩૫ ॥ તેઉ વાઉ
 ગમણું, પુદવી પમુહમિ હોઈ પય
 નવગે ॥ પુદવાઈ ઠાણુ દસગા, વિગલાઈ
 તિયં તહિં જંતિ ॥ ૩૬ ॥ ગમણા-ગમ-
 ણું ગખ્ભય, તિરિયાણું મયલ છવ
 ઠાણેસુ ॥ સવ્વત્થ જંતિ મણુઆ, તેઉ

વાણિહિં નો જંતિ ॥ ૩૭ ॥ વેય તિયં
 તિરિ નરેસુ, ઇત્થી પુરિસો ય ત્થવિહ
 સુરેસુ ॥ ચિર વિગલ નારએસુ, નપુસ
 વેઓ હવઇ એગો ॥ ૩૮ ॥ પજ્જ માણુ
 બાયરગ્ગિ, વેમાણિય ભવણુ નિરય વંત-
 રિયા ॥ જોઈસ ત્થ પાણુ તિરિયા, બેઇ-
 દિય તેઇદિય ભૂ આહી ॥ ૩૯ ॥ વાહિ
 વણુસસઈ ત્રિય, અહિયા અહિયા કમેણુ
 મે હુંતિ ॥ સન્વે વિ ઇમે ભાવા, જિણુ
 મએ હુંતસો પત્તા ॥ ૪૦ ॥ સંપઈ
 તુમ્હ ભત્તસ્સ, દંડગ પય ભમાણુ ભગ્ગ
 હિયયસ્સ ॥ દંડતિય વિરય સુલહ, લહુ
 મમ હિંતુ મુક્ખ પય ॥ ૪૧ ॥ સિરિ
 જિણુહંસ મુણીસર, રજ્જે સિરિ ધવલ-
 ચંદ સીસેણુ ॥ ગજસારેણુ લિહિયા,
 એસા વિત્તતિ અપ્પહિયા ॥ ૪૨ ॥

શ્રી લઘુ સંગ્રહણી પ્રકરણ સાર્થ

નમિય-નમસ્કાર કરીને	જગગુરુ-જગતના ગુરુ	પદ્યથે-પદ્યથેતિ
જિણુ-જીનાર જિનને	મહાવીર-મહાવીર સ્વામીને	ગુચ્છ-કઠીણ
મવન્નુ-મર્વણ	જ બુદ્ધીન-જ બૂઝી પના	સુતા-સૂત્રથી
જગપુજ્ય-જગતને પૂજ્ય		સ પર-પોતાના અને પરના
		હેઉ-હેતુએ માટે

નમિય જિણુ મવન્નુ, જગપુજ્ય જગગુરુ મહાવીર—રાગદેવને છતનાર, સર્વજ્ઞ, ત્રણ જગતને પૂજ્ય, તણ જગતના ગુરુ એવા શ્રી મહાવીર સ્વામીને નમસ્કાર કરીને

જ બુદ્ધીવ પદ્યથે—જ બૂઝીપના (જ્ઞાતતા) પદ્યથેને

ગુચ્છ સુતા મપરહેઉ ॥૧॥—સૂત્રના અનુસારે પોતાના અને પરના માટે કઠીણ

ખડા-ખાડવા ખ.	તિત્થ-તીર્થો	પિડ-મમુહ
જોયળ-જોજન	મેઢીઓ-એલિઓ	એમિ-એએતો
વામા-સેત્રો	નિજય-વિજયો	હોઈ-ઠે
પવ્વય-પર્વતો	દહુ-ફહો	
કુડા-શિખરો	સાવિનાઓ-નનીઓ	સઘયણી-મમહણી

ખડા જોયણ વાસા—ખાડવા (ખડ)—જોજન-સેત્રો

પવ્વય કુડા ય તિત્થ મેઢીઓ—પર્વતો-શિખરો-તીર્થો અને એલિઓ

વિજય દહ સલિલાઓ—વિજય (ચક્રવર્તિને છતવા
ચોખ્ખ દેશ)—દ્રહો (સરોવરો) અને નદીઓ
પિંડેસિ હોઈ સઘયણી ॥ ૨ ॥—એઓને (૧૦ પદા-
ઓને) સમુહ તે સમૂહથી છે

નડિઅ સય-૧૦	લકખે-જાખને	ભરહ પમાણ-ભર
ખડાણ-ખાડવા	અહવા-અથવા	તના પ્રમાણને
રહ-ભરતક્ષેત્રના	નડિઅ સય-૧૬૦ થી	હવડ-થાય. હાય
માણેણ-પ્રમાણ વડે	ગુણ-ગુણના	લકખ-નાખ.
હાંએ-ભાગે અને		

૧ હુ ખડ દાર

નડિઅ સય ખડાણુ—૧૬૦ ખડ (પરદ જોજન ને ૬
કના પ્રમાણવાળા) થાય (ક્યારે ?)

ભરહ પમાણેણુ લાઈએ લકખે—ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણ
(પરદ જોં ને ૬ કલા) વડે જખૂદીપના ૧ લાખ
જોજનને ભાગે છતે થાય

અહવા નડિઅસય-ગુણુ, ભરહ-પમાણુ હવઈ લકખ
॥ ૩ ॥—અથવા ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણને ૧૬૦ વડે
ગુણતા ૧ લાખ જોજન થાય

૧ જોજનની ૧૬ કના થાય તેથી કના કરવા માટે જોજનને
૧૬ એ ગુણતા ૧ લાખ જોજનના જખૂદીપની કના ૧૮ લાખને
ભરતક્ષેત્રની કના દસ હજારે ભાગના ૧૮૦ ખાડવા થાય અથવા
પરદ જોજનને એકસો નેતુએ ગુણતા નવાપ્ત હજાર નવમે આલીસ
જોજન થાય અને છ કનાને ૧૬૦ એ ગુણતા અગીયારસો આલીસ
ના થાય તેના જોજન કરવા માટે આગળીસે ભાગના ૬૦ જોજન
થાયને ૬-૮૪૦ મા ઉમેરીએ તો ૧ લાખ જોજનનો જખૂદીપ થાય

વિજય દહ સલિલાઓ—વિજય (ચકવર્તિને છતવા
 ચોખ્ખ દેશ)—દહો (મરોવરો) અને નદીઓ
 પિ કેસિ હોઈ સઘયણી ॥ ૨ ॥—એઓને (૧૦ પદા-
 થોનો) સમુહ તે સમહણી છે

નહિઅ સય-૧૬૦	લકખે-નાખને	ભરહ પમાણ-ભર
ખડાણ-ખા વા	અહુવા-અથવા	તના પ્રમાણને.
ભરહ-ભરતક્ષેત્રના	નહિઅ સય-૧૬૦ થી	હુવઈ-ધામ હાથ.
પમાણેણ-પ્રમાણ વડે	ગુણ-ગુણતા	લકખ-નાખ
સાઈએ-ભાગે અને		

૧ હુ ખડ દાર

નહિઅ અય ખડાણ—૧૬૦ ખડ (પરદ જોજન ને ૬
 કના પ્રમાણવાળા) ધામ (ક્યારે ?)

ભરહ પમાણેણ સાઈએ લકખે—ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણ
 (પરદ જોં ને ૬ કલા) વડે જખૂદીપના ૧ લાખ
 જોજનને ભાગે છતે ધામ

અહુવા નહિઅસય-ગુણ, ભરહ-પમાણ હુવઈ લકખ
 ॥ ૩ ॥—અથવા ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણને ૧૬૦ વડે
 ગુણતા ૧ લાખ જોજન ધામ

૧ જોજનની ૧૬ કલા ધામ તેથી કલા કરતા મટે જોજનને
 ૧૬ એ ગુણતા ૧ લાખ જોજનના જખૂદીપની કલા ૧૮ લાખને
 ભરતક્ષેત્રની કલા દસ હજારે ભાગના ૧૮૦ ખાડવા ધામ અથવા
 પરદ જોજનને એકસો નેતુએ ગુણતા નવાણુ હજાર નવમે આલીસ
 જોજન ધામ અને ૭ કનાને ૧૬૦ એ ગુણતા અગીયારમે આલીસ
 કના ધાર તેના જોજન કરવા માટે ઝોગણીસે ભાગના ૬૦ યોજન
 ધામ તે ૮૮૯૪ મા ઉમેરીએ તો ૧ લાખ જોજનનો જખૂદીપ ધામ

તિરાસિ પિંડે ઈ નહિય સય ॥ ૫ ॥—એ તત્ત્વે રાશિને
એકઠા કરે છતે ૧૯૦ ખડ યાય

નંબર	૭ ક્ષેત્રો ને ૬ વર્ષિય પર્વતો.	ખડ	ચોજન	કળા.
૧	ભરત ક્ષેત્ર	૧	૫૨૬	- ૬
૨	દ્વિમવત પર્વત	૩	૧૦૫૨	- ૧૨
૩	દ્વિમવત ક્ષેત્ર	૪	૨૧૦૫	- ૫
૪	મહાદ્વિમવત પર્વત	૮	૪૨૧૦	- ૧૦
૫	દ્વિવર્ષ ક્ષેત્ર	૧૬	૮૪૨૧	- ૧
૬	ત્રિવર્ષ પર્વત	૨૨	૧૬૮૪૩	- ૨
૭	મહાવિંદ ક્ષેત્ર	૬૪	૩૩૬૮૪	- ૪
૮	ત્રીનવત પર્વત	૩૩	૧૬૮૪૨	- ૨
૯	ચતુર્વર્ષ ક્ષેત્ર	૧૬	૮૪૨૧	- ૧
૧૦	ચક્રિય પર્વત	૮	૪૨૧૦	- ૧૦
૧૧	ચૈત્રવત ક્ષેત્ર	૪	૨૧૦૫	- ૫
૧૨	શિખરી પર્વત	૨	૧૦૫૨	- ૧૨
૧૩	ચૈત્રવત ક્ષેત્ર	૧	૫૨૬	- ૬
		૧૯૦	૮૬૮૬૬	૭૬૭૭૭૭ +૪ ચોજન મેગવતા
			૧૦૦૦૦૦	ચોજન જળ દીપ્તો વિગતા

એવળુ-જોજનના
પરિમાણાઈ-પ્રમા-
ણવાગા
સમયકર સાઈ-સ
મચોરમ

ઈત્ય-અહીં (જળ
દીપ્તમા)
ખડાઈ-ખડ ભાગ
લકખરસ-લાખના
પરિહીએ-પરિમિને

તપ્પાય-તેના ચોયા
- - - ભાગે
ચુલ્લે-ચુલ્લવાથી
હુ તેવ-નિમે યાય

અહવા-અથવા	મહા હિમવતે-મ	તેસદ્દી-તેસ
છગ ખ ૩-૧ ખ ૩	હાહિમવત પર્વતમા	બીય પામે વિ-બી
ભરહે-ભરતશેત્રનો	મોવસ-સોળ-	છ બાબુને વિષે પણ-
દો-એ	ખ ૩૪-ખ	ચડસદ્દી-ચોસ
હિમવતે-હિમવત	હરિવાસ-હરિવર્ષ	ઉ-વળી
પર્વતના	સેત્રમા	વિદેહે-મહાવિદેહને
અ-અને	બત્તીસ-મત્રીશ	વિષે
હિમવર્ષ-હિમવત	પુષ્પ-વળી	તિનસિ-ત્રણે મમુલને
શેત્રના	નિસરૂદે-નિષધ પર્વ	પિર-એ ૧૬૨ છે
ચઉરો-ચાર	તમા	તય સય-એક સો
અઠ-આઠ	મળીને	ને તેણુ

અહવિગ ખડે ભરહે-અથવા ૧ ખ ૩ ભરતશેત્રનો
 દો હિમવતે અ હિમવર્ષ ચઉરો-૨ ખ- હિમવત
 પર્વતના અને ૪ ખ ૩ હિમવત શેત્રના
 અઠ મહા હિમવતે-૪ ખ ૩ મહાહિમવત પર્વતના
 સોલમ ખડાઈ હરિનામે ૥ ૪ ૥-૧ ખ ૩ હરિવર્ષ-
 શેત્રના છે
 બત્તીમ પુણુ નિસરૂદે-વળી ૩૨ ખ ૩ નિષધ પર્વતના
 ૧ મલિઆ તેમદ્દી બીયપાસે વિ-એ મર્વ મળી ૬૩
 ખ ૩ યાય એમ બીજી બાબુને વિષે પણ ૬૩ ખ ૩
 (૧ ખ ૩ ઐરવત શેત્રનો-૨ શિખરી પર્વતના-૪
 ઐરવત શેત્રના-૮ રૂકમી પર્વતના-૧૬ રમ્યદ્દ
 શેત્રના-૩૨ નીલવત પર્વતના એ મર્વ મળી ૬૩ ખ ૩)
 ચડસદ્દી ઉ વિદેહે-વળી મહાવિદેહ શેત્રને વિષે ૬૪
 ખ ૩ છે

પરિહી તિલકેખ સોલમ, સહસ્ત—(જ ખૂદીપની)

પરિધિ ૩ લાખ ૧૬ હજાર

હોય સયસત્તવીમ-હિયા—૨૨૭ બેજન અધિક

કાસ તિગ અઢીવીસ—૩ ગાઉ ૧૨૮ ધનુષ અને

ધણુસય તેર ગુલદહિઆ ૧૮૧—૧૩૧ આગળથી અધિક
યાય છે

જ ખૂદીપની પરિધિ.

૧૦૦૦૦૦ જ ખૂદીપનો વિશ્વલ—(વિસ્તાર)

× ૧૦૦૦૦૦ વર્ગ કરવા માટે એજ રકમથી

ગુણાકાર

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦ વર્ગ તેને

× ૧૦ ફો ગુણવા પછી વિષમ ।

મમ-કરી વર્ગભૂળ કાઢવું

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ ૩૧૬૨૨૭ ચોજન પરિધિ
૬

૩
+૩
૬૧
+૧
૬૨૬
+૧
૬૩૮૭
+૭
૬૩૨૪૨
+૭
૬૩૨૪૪૭
+૭
૬૩૨૪૫૪

૧૦૦(૧
૬૧
૩૬૦૦(૬
૩૭૫૬
૧૪૪૦૦(૨
૧૭૬૪૪
૧૭૫૬૦૦(૨
૧૨૬૪૮૪
૪૬૧૧૬૦૦(૭
૪૪૦૭૧૨૬
૪૮૪૪૭૧

લાજકથી પરિધિ અડધી આવે

૨ જી જોજન દ્વાર

જોયણુ પરિમાણાઈ—જોજનના પ્રમાણવાળા

સમચક્રિરમાઈ ઈત્ય ખડાઈ—સમચતુરમ્ (સમચોરસ)

ખડ બહીયા (જખૂદીપના) કેવી રીતે થાય ?

લકખસ્મ ય પરિહીએ—૧ લાખ જોજનના પરિધિને

તખપાય ગુણે ય હુતેવ ॥ ૬ ॥—તેના (૧ લાખના)

ચોથા ભાગ વડે ગુણવાથી નિક્ષે [ક્ષેત્રફળ] થાય

વિકખ ભ-પહોળા	કરણી-વર્ગમૂળ કરના	નિકખ ભ-વિસ્તારના
ઈના	વટસ્સ-વાટવાક્ષેત્રની	પાય-ચોથા ભાગે
વગ્ગ-વર્ગને	પરિરઓ-પરિધિ	ગુણિઓ-ગુણવાથી
દહગુણ-૧૦ ગુણ	ધેરાવો	પરિરઓ-પરિધિને
કરીને	હોઈ-થાય	તસ્સ-તે (ગોળક્ષેત્ર)નું
		ગણિય પય-ક્ષેત્રફળ

વિકખ ભ વગ્ગ દહ ગુણુ—પહોળાઈના વર્ગને (તે

સખ્યાને તેજ સખ્યાએ ગુરયા પઠી) ૧૦ ગુણુ કરીને

કરણી વટસ્મ પરિરઓ હોઈ—વર્ગમૂળ કરવાથી ગોળ

ક્ષેત્રની પરિધિ થાય

વિકખ ભ પાય ગુણિઓ—તે પરિધિને વિસ્તારના ચોથા

ભાગ વડે ગુણતા

પરિરઓ તસ્સ ગણિય-પય ॥ ૭ ॥—તે (ગોળક્ષેત્ર)નું

ક્ષેત્રફળ થાય

પરિહી-પરિધિ	સત્ત-ત્રીસ-સત્તાત્રીસ	ધનુ-ધનુષ્ય
તિ લકખ-૩ લાખ	અહિયા-અધિક	સય-મેા
સોતસ સહસ્સ-૧૬	કોસ તિગ-૩ ગાઉ	તેરગુવદ્-૧૩૧
હમર	અઠાવીસ-અઠવા	આગળથી
દાય સય-મસે ને	ત્રીસ	અહિય-અધિક

સત્તેન-નિશ્ચે સાત	સહસ્ત્ર-હજાર	ધણૂણિ-ધનુષ્ય
કોડી-કોડ	સય દિવદ્દ-મેઢસો	પત્રરસ-પત્ર
સયા-સો	સાહિય-અધિ	સદ્દિ-માએક
નડિઆ-નેવુ	ગાઉઆ-ગાઉ	અ ગુલાઈ-આગળ
છપત-છપન	એગ-એક	જ બુદીવસ્ત-જ -
સય સયસ્સાઈ-યાખ	પત્રરસ-પત્ર	બુદીપત્ર
અઉનઉય-ચોરાણ	ધણૂસયા-સો ધનુષ્ય	ગણિય પય-ગણિત
અ-અને	તહ-તેમજ	૫૬

સત્તેવ ય કોડિસયા, નડિઆ-નિશ્ચે ૭૬૦ કોડ
છપત્ર મય-મહસ્સાઈ-૫૬ લાખ
અઉનઉય અ સહસ્ત્ર-૬૪ હજાર અને
સય દિવદ્દ અ માહિય ॥ ૬ ॥-૧૫૦ ભેજનથી
અધિક

ગાઉઆ-એગ પત્રરમ, ધણૂસયા તહ ધણૂણિ પત્રરસ-
૧ ગાઉ તેમજ ૧૫ સો ૧૫ ધનુષ

સદ્દિ અ અ ગુલાઈ-અને ૬૦ આગળ
જ બુદીવસ્ત ગણિય પય ॥ ૧૦ ॥-એટલુ જ બુદી-
પત્ર ગણિતપદ (શેનફળ) છે

૨૪ આગળનો ૧ હાય

૪ હાયનો ૧ ધનુષ

૬૬ આગળનો ૧ ધનુષ

૨૦૦૦ ધનુષનો ૧ ગાઉ

૮૦૦૦ હાયનો ૧ ગાઉ

૬ ગાઉનો ૧ ભેજન

૬૩૨૪૫૪

૪૮૪૪૭૧

૪૪ કોસ (ગાણ) કરવા માટે.

૬૩૨૪૫૪) ૧૯૩૭૮૮૪ (૩ ગાણ
૧૮૯૭ ૬૦

૪૦૫૭૨

૪૨૦૦૦ ધનુષ્ય કરવા માટે.

૬૩૨૪૫૪) ૮૧૦૪૪૦૦૦ (૧૨૮ ધનુ
૬૦૨૪૫૪

૧૭૭૮૬૦

૧ ૬૪૮૦૮

૫૧૪૬૫૨૦

૫૦૫૬૬૩૨

૮૮૮૮૮

૪૮૬ આગળ કરવા માટે

૫૦૬૩૨૮

૮૦૮૮૮૨૪

૬૩૨૪૫૪) ૮૬૨૬૨૪૮ (૧૩૧ આગળ

૬૦૨૪૫૪

૨૩૦૪૭૦૮

૧૮૯૭૩૬૦

ચોખ્ખા ગાણ ધનુષ્ય આગળ

૩૧૬૨૨૭-૦- ૧૨૮- ૧૩૧

૪૦૭૩૪૬

૩૧૬૨૨૭

૯૧૧૧૬

જેઓને વગમૂળ કાઢતા ન આવ તું હોય તેમણે વિસ્તારને
બાવીસે ગુણી માટે ભાગવાથી લગભગ પરિમિ આવશે

ધનુષ્ય	આગળ
— ૧૨૮	— ૧૩૧ જળદ્રીપની પગિધિ તેને
×૨૫૦૦૦	×૨૫૦૦૦
<hr/>	<hr/>
૦૦૦	૬૫
૦૦૦×	૨૬×
૦૦૦×	<hr/>
૬૪૦×	૩૮૫૦૦૦
૨૫૬×	૧૨૫૦૦
<hr/>	<hr/>
૩૨૦૦૦૦૦ ધનુષ્ય	૩૩૭૫૦૦ આગળ-તેના ધનુષ્ય
તેના થો કરવા માટે	કરવા માટે ૯૬ એ
૮૦૦૦ એ ભાગવા	ભાગવા

૯૬) ૩૩૭૫૦૦ (૩૫૧૫ ધનુષ્ય

૨૮૮

૪૬૫

૪૮૦

૧૫૦

૯૬

૫૪૦

૪૮૦

૬૦આગળ

૮૦૦૦) ૩૨૦૦૦૦૦ !! (૪૦૦ થોજન
 ૩૨૦૦૦

 ૦૦૦૦૦૦

૨૦૦૦) ૩૫૧૫ (૧ માઉ

૨૦૦૦

૧૫૧૫ ધનુષ્ય

૧ માઉ — ૧૫૧૫ ધનુષ્ય — ૬૦ આગળ, જળદ્રીપનું ક્ષેત્રફળ

જ બુદ્ધીપત્ર ગણિતપદ (કોષરૂપ)

ચોજન

ગાઉ

૩૧૬૨૨૭

૩

×૨૫૦૦૦

×૨૫૦૦૦

૦૦૦૦૦૦

૭૫૦૦૦ ગાઉ

૦૦૦૦૦૦×

તેને ચારે ભાગવાથી ચોજન

૦૦૦૦૦૦×

આવે

૧૫૮૧૧૭૫×

૧૩૨૪૫૪×

૭૬૦૫૬૭૫૦૦૦

૧૮૭૫૦ ચો ગાઉમાથી

૪૦૦ ચો ધનુષ્યમાથી.

૭૬૦,૫૬૮૪૧૫૦

૧-૧૫૧૫-૬૦

૭૬૦૫૬૮૪૧૫૦-૧-૧૫૧૫-૬૦

૪) ૭૫૦૦૦ (૧૮૭૫૦ ચોજન

૪

૩૫

૩૨

૩૦

૨૮

૨૦

૨૦

૦૦૦

૭૬૦ મોડ ૫૬ લાખ ૮૪ હજાર ૧ સો ૫૦ ચોજન,

ધનુષ્ય	આગળ
— ૧૨૮	— ૧૩૧ જનશ્રીપત્રી પરિધિ તેને
૪૨૫૦૦૦	૪૨૫૦૦૦
<hr/>	<hr/>
૦૦૦	૬૫
૦૦૦X	૨૬X
૦૦૦X	<hr/>
૬૪૦X	૩૨૫૦૦૦
૨૫૬X	૧૨૫૦૦
<hr/>	<hr/>

૩૨૦૦૦૦૦ ધનુષ્ય
તેના થો કરવા માટે
૮૦૦૦ એ ભાગવા

૩૨૭૫૦૦ આગળ-તેના ધનુષ્ય
કરવા માટે ૬૬ એ
ભાગવા

૬૬) ૩૩૭૫૦૦ (૩૫૧૫ ધનુષ્ય
૨૮૮

૮૦૦૦) ૩૨૦૦૦૦૦ (૪૦૦ ચોજન
૩૨૦૦૦

૪૬૫
૪૮૦

૧૫૦

૬૬

૫૪૦

૪૮૦

૬૦આગળ

૨૦૦૦) ૩૫૧૫ (૧ ગાઉ
૨૦૦૦

૧૫૧૫ ધનુષ્ય

૧ ગાઉ — ૧૫૧૫ ધનુષ્ય, — ૬૦ આગળ, જનશ્રીપત્રી સેત્રજળ

ભરહાધ-અગતાદિક	હો-મે	ચઉ ગયદતા-માર
સત વાસા-૭ ક્ષેત્રો	ચિત્ત વિચિત્ત-ચિત્ર	ગજદતા
નિનડદ ચઉ-૮ વૈ	અને વિચિત્ર	તહ-તેમજ તથા
તાલ્ય	હો-એ	સુમેરુ-મેરૂ પર્વત
ચઉરતિ સ-ગોગોરા	જમગા-જમક ને	છ વાસહુગ-૬ વર્ષ-
વદિયરે-વામા	મમક	ખરૂ
ગોગસ-સોગ	હો સય-પમે	પિરુ-એકા કરતા
વજ્રખાર ગિરિ-૧૪	કલય ગિરીજા-૪	એગુલ સત્તરિ-અ-
રકાર પર્વત	ચનગિરિ	ગણેતેર
		સયાદુગ્રી-બસે

૩ જી ક્ષેત્રદ્વાર

ભરહાધ મત્ત વામા-ભરતાદિ ૭ ક્ષેત્રો છે (ભરત-
એરવત-મહાવિદેહ-હિમવત-એરવ્યવત-હરિવર્ષને
રમ્ય)

૪ થી પર્વત દ્વાર

વિચક્ર ચઉ ચઉરતિ સ વદિયરે-૪ વૈતાલ્ય વાટલા
(ગોગ) અને ૩૪ લાખા વૈતાલ્ય છે

સોલમ વજ્રખારગિરી-૧૬ વક્ષસ્કાર પર્વત છે

હો ચિત્ત વિચિત્ત હો જમગા ॥ ૧૧ ॥-ચિત્ર અને
વિચિત્ર મળી બે, જમક અને મમક મળી બે પર્વત છે

હોસય કલય-ગિરીણુ-૨૦૦ ॥ ચનગિરિ છે

ચઉ ગયદતા ય તહ સુમેરૂ ય-૪ ગજદતા પર્વત
તેમજ ૧ મેરૂપર્વત

છ વાસહુગ પિરુ-૬ વર્ષખર પર્વત છે એ સર્વ એકઠા
કરતા

એગુલસત્તરિ સયા દુગ્રી ॥ ૧૨ ॥-૨૬૬ (પર્વતો)
માય છે

સોલસ-સોળ
 વક્રખારેમુ-વક્ષસ્કાર
 ઉપર
 ચઉ ચઉ-ચાર ચાર
 કૂડા-શિખરો
 હુન્તિ-છે
 પત્તેય-દરેકને
 સોમણસ-સોમનસ
 ગધમાયણુ-ગધમા
 ન ઉપર
 સત્ત-માત (શિખરો)
 અ-આઠ
 ય-અને
 રશ્મિ-રશ્મિ
 મહાહિમવે-મહાહિ
 મવત ઉપર

ચઉતીસ-ચોતીસ
 વિચડેમુ-વૈનાદ્ય
 ઉપર
 વિજગ્રુપ્પહ-વિદ્યુ
 ત્રણ
 નિમઢ-નિષધ
 નીલવ તેમુ-નીલવ
 ત ઉપર
 તહુ-નયા
 માયનત-માત્રનત
 મુરગિરિ-મેરૂ પર્વત
 ઉપર
 નન નન-નવ નવ
 કૂડાઈ-શિખરો
 પત્તેય-દરેકને

હિમ-હિમવત ગિરિ
 સિહરીમુ-શિખરી
 ઉપર
 ઇક્કારસ-અગીયાર
 ધય-એ પ્રમાણે
 ઇગમટ્ટી-એકમઠ
 ગિરીમુ-પર્વતો ઉપર
 કૂડાણ-શિખરોની
 એગત્તે-એન્ડી કયે
 છે
 સન ધણ-મર્વ
 મખ્યા
 સય ચઉરો-ચાર સો
 સત્તસઠી-સ મઠ

પાચમુ કુટ કાર

સોલસ વક્રખારેમુ-૧૬ વક્ષસ્કાર પર્વત ઉપર
 ચઉ ચઉ કૂડા ય હુન્તિ પત્તેય —દરેકને ૪-૪ શિખરો છે
 સોમણમ ગધમાયણુ-સોમનસ અને ગધમાદન (એ
 બે ગજદત) ઉપર ૭-૭ શિખરો છે
 સત્તઈ ય રશ્મિ મહાહિમવે ॥ ૧૩ ॥—રશ્મિ અને મહા-
 હિમવત (એ બે વર્ષધર) ઉપર ૮-૮ શિખરો છે
 ચઉતીસ વિચડેમુ-૩૪ વૈતાદ્ય પર્વત ઉપર
 વિજગ્રુપ્પહ નિસઢ નીલવ તેમુ-વિદ્યુત્રણ (ગજદત),
 નિષધ અને નીલવત (એ બે વર્ષધર) ઉપર

તહ માલવત મુરગિરિ—તથા માલવવત (ગજહત)
અને મેરૂપર્વત ઉપર (નદન વનમા)

નવ નવ કૂડાઈ પત્તેય ॥ ૧૪ ॥—એ દરેક (૩૯
પર્વતો)ને ૬-૬ શિખરો છે

હિમ-સિહરીસુ ઇક્કારમ—લઘુ હિમવત અને શિખરી
(એ બે વર્ષધર) ઉપર ૧૧-૧૧ શિખરો છે

ઈય ઇગસદ્દી ગિરીસુ કૂડાણુ—એ પ્રમાણે ૬૧ પર્વતો
ઉપર શિખરોની

એગત્તે સવ્વધણુ—સર્વ સખ્યા (૬૪+૩૦+૩૫૧+૨૨)
એકઠી કરતા

સય ચઉરો સત્તસદ્દી ય ॥ ૧૫ ॥—૪૬૭ શિખરો
ધાય છે.

ચઉ-ચાર	કૂડેહિ-શિખરો માથે	ગુખયાવ-એગધુ
સત્ત-માત	ગુણહ-ગુણે	ચાલીશ
અર્ધુ-આઠ	જહુ સખ-અનુક્રમે	દુવે-બે પર્વતને
નવગે-નવ	સોવસ-સોળ	સગસદ્દી-સડસઠ
એગારસ-અગીવાગ	હુ હુ-બે બે	સય ચઉરો-ચારમે

ચઉ સત્ત અર્ધુ નવગે—૪-૭-૮-૬ અને.

ગારસ કૂડેહિ ગુણહ જહુમખ—૧૧ શિખરો સાથે
અનુક્રમે ગુણે (ઠોને ?)

સોલમ હુ હુ ગુણમાલ—૧૬-૨-૨-૩૬

દુવે ય સગસદ્દિ સય ચઉરો ॥ ૧૬ ॥—અને ૨ પર્વ-
તોને તો સર્વ મળીને ૪૬૭ શિખરો ધાય છે

વક્ષસ્કાર	૧૬ x ૪ =	૬૪
સોમનસ-ગર્ભમાદન	૨ x ૭ =	૧૪
રૂઢિમ-મહાહિમવત	૨ x ૮ =	૧૬
દીર્ઘ વૈનાદય	૩૪ x ૬ =	૨૦૬
નિષધ-નીલવત	૨ x ૬ =	૧૮
વિદ્યુત્પ્રભ-માલ્યવત	૨ x ૬ =	૧૮
મેરૂપર્વત	૧ x ૬ =	૬
લઘુ હિમવત-શિખરી	૨ x ૧૧ =	૨૨

૬૧ પર્વતના ૪૬૭ શિખરો.

ચરિતીસ-ચોત્રીય	મેરૂ-મેરૂ પાસે	હરિકૂડ-હરિકૂટ
વિજએમુ-વિજયોને	જ ભૂમિ-જ બ્રહ્મા	હરિસ્સહ-હરિમહ
વિષે	ના વનમા	ફદ-
ઉત્તર કૂડા-રૂપભ કૂટ	અફ-આઠ	સઠી-૧૦ (ભૂમિકૂટ)
અફ-આઠ	દેવકુરાપ-દેવકુરમા	

૬૦ ભૂમિકૂટ

ચરિતીસ વિજએમુ—૩૪ વિજયોને વિષે

ઉત્તર કૂડા અફ મેરૂ જ ભૂમિ—૩૪ રૂપભકૂટ ૭

(તથા) મેરૂ પાસે (ભદ્રશાલ વનમા) અને જ બ્રૂ
વૃક્ષના વનમા (ઉત્તરકુરૂ ક્ષેત્રમા) ૮-૮ ભૂમિકૂટ છે

અફ ય દેવકુરાઈ—અને દેવકુરૂને વિષે (શાલ્મલી વૃક્ષના
વનમા) ૮ ભૂમિકૂટ છે (કુલ ૫૮ કૂટ)

હરિકૂડ હરિસ્સહ મટઠી ॥ ૧૭ ॥—હરિકૂટ અને
હરિસહ-કૂટ મળી ૧૦ ભૂમિકૂટ છે

માગહ-માગધ	ઐરવય-ઐરવન	દુરેતર સય-એપે
વરદામ-વરદામ	ભરહે-ભરતમા	એ
પભાસ-પ્રભાસ	ચઉતીસા-ચોતીચને	
તિત્ય-તીથો	તીહિ-ત્રણ વડે	તુ-વળી
વિજએમુ-૩૨ નિ જયોમા	ગુણિયા-ગુણેયા ગુ ણતા	તિત્યાપુ-તીથો

૧ દુ તીથ દ્વાર

માગહ વરદામ પભાસ—માગધ, વરદામ અને પ્રભાસ
તિત્ય વિજએમુ ઐરવય-ભરહે—(એ ત્રણ) તીથો
(મહાવિદેહની) ૩૨ વિજયોમા, ઐરવત અને
ભરત (મળી ૩૪ વિજયો) મા છે

ચઉતીમા તિહિ ગુણિયા—(તેથી) ૩૪ ને ત્રણ વડે
ગુણતા

દુરેતર-મય તુ તિત્યાણુ ॥ ૧૮ ॥—(સર્વ મળી
વળી ૧૦૨ તીથો થાય છે

વિજાહર-વિદાધર	વેઅધુ—વેનાદય ઉપર	૫તીસ સય—
અભિઓગિય-આ	ધ્રુઅ-એ પ્રમાણે	મે ૭૪
ભિરોગિકની	ચઉગુણ-૪ વડે ગુ	તુ-વળી
સેદીઓ-ત્રણિઓ	ણતા	સેદીણુ-એણિઓ
ડની ડખી-એ એ	ચઉતીસા-ચોતીચને	
	૭ ગુ એણિ દ્વાર	

વિજાહર અભિઓગિય—વિદાધર મનુષ્યોની અ
અભિયોગિક દેવોની

સેદીઓ દુનિ દુનિ વેઅડદે—૨—૭ એણિઓ (નગરોની
હાર) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર છે

ધંચ ચઉગુણ ચઉતીમા—એ પ્રમાણે ૩૪ વૈતાલ્યને
૪ વડે ગુણતા

છતીમ-મય તુ મેદીણ ॥ ૧૯ ॥—વળી ૧૩૬
એણિઓ થાય છે

ચક્રી-ચક્રવર્તી	હુતિ-છ	પડિમાર્ધ-પદ આદિ
જેઅવવાઈ-છતવા યોગ્ય	ચઉતીસા-ચોતીસ	કુરુમુ-કુરુક્ષેત્રમા
વિજયાઈ-વિજયો	મહદહ-મોટા સરો	દસગ-૦૪
ધંચ-અહીં (જબ દીપમા)	વરો	તિ-એ પ્રમાણે એમ
	છ-છ	સોલસગ-મોળ

૮ મુ વિજય દ્વાર

ચક્રી જેઅવવાઈ—ચક્રવર્તીને છતવા યોગ્ય

વિજયાઈ ધંચ હુતિ ચઉતીમા—૩૪ વિજયો અહીં
(જબૂદીપમા) છે

૯ મુ દ્રહ દ્વાર

મહદહ છ પડિમાર્ધ—પદ આદિ (મહાપદ-પુડરિક-
મહાપુડરિક-તિગિચી અને કેસરીએ) છ મોટા
સરોવરો છે

કુરુમુ દસગ તિ સોલમગ ॥ ૨૦ ॥—દેવકુરુ અને
ઉત્તર કુરુક્ષેત્રમા ૧૦ નાના સરોવરો છે એમ (સર્વ
મળી) ૧૬ સરોવરો છે

ગા ગા-ગ ગા

ગિ ધૂ-સિંધુ

ગતા-ગતા

રતવધ-રતવતી

ચઉ-ચાર

નદીઓ-નદીઓ

પતેય-દરેક

ચઉસહિ-ચો

સહુરસેહિ-હમર

(નદીઓ)

સમગ-સાથે

વચ્ચતિ-ગપ છે

જલહિમિ-સમુદ્રમા

એન-એ પ્રમાણે

અખિલ તરિયા-અ

રના ક્ષેત્રની

ચઉરો-ચાર

પુણ-વળી

અવીસ-અ નાવીસ

સહુરસેહિ-હમર

સાથે

પુણ રવિ-વળી પણ

છાપ-નેહિ-છાપન

સહુરસેહિ-હમર

નદીઓ સાથે

જ તિ-ગપ છે

ચઉ સલિલા-ચાર

નદીઓ

કુર મળએ-કુર ક્ષેત્રમા

ચઉગસી-ચોગસી

સહુરસાઈ-હમર

(નદીઓ)

તહુ-તેમજ તથા

વિજય સોયસેસુ-

૧૬ વિજયામા

બત્તીમાણુ-બત્તીસ

નદીઓ-નદીઓમાની

ચઉદમ સહુરસાઈ-

૧૪ હમર

પતેય-દરેકને

ચઉસ-ચો

સહુરસ-હમર વડે

ગુણિયા-ગુણિયાઓ

આડતીસ-આડતીમ

નદીઓ-નદીઓ

વિજય મળિહયા-

વિજયોમા

સીઓયાએ-સીતે

દામા

નિવડતિ પડે છે

મળે છે

તહુ-તેમજ

સીયાઈ-સીતામા

એમેવ-એમજ

સીયા-સીતા

સીઓયા-સીતોડા

વિય-પણ અને

બત્તીસ સહુરસ-

૩૨ હમર

પ ચવડેમેહિ-પસા

સર્વે-સર્વે

ચઉસલકપા-૧

ના

છાપન સહુરસ-

૮૦

મેવવિયા-મેવવિયા

૧૦ સુ નદી દ્વાર

ગ ગા ગિ ધૂ રતા-ગ ગા, સિંધુ, રજા (અને)

રતવધ ચઉ નદીઓ પતેય-રતવતી એ ચાર નદીઓ

છે તે દરેક નદી

ચઉદસહિ સહસ્ત્રેહિ—૧૪ હજાર નદીઓ (સાથે)
સમગ્ર વચ્ચે જલહિમિ ॥ ૨૧ ॥—(એમ ૫૬
હજાર નદીઓ) સાથે સમુદ્રમાં જાય છે

એવ અઘિલ તરિયા—એવી રીતે અદરના (હિમવત-
અંરણ્યવત) દેવની

ચક્રે પુણ્ય અર્ધવીસ સહસ્ત્રેહિ—(રાહિતા-રાહિ-
તાશા-રૂપકુલા અને સુવર્ણ કુલા એ) ૪ નદીઓ
વળી દરેક ૨૮ હજારના પરિવાર સાથે સમુદ્રમાં
જાય છે

પુણ્યરવિ છાપ્તેહિ, સહસ્ત્રેહિ જતિ ચઉ સલિલા
॥ ૨૨ ॥—વળી ૫૬ ૫૬ હજારના પરિવાર સાથે
(હરિવર્ધ અને રમ્યક દેવની હરિકાતા-હરિ સલિલા
-નરકાતા અને નારીકાતા એ) ૪ નદીઓ સમુદ્રમાં
જાય છે

કુરુમજાએ ચક્રેશ્વી, સહસ્ત્રાઁ—દેવકુરુ અને ઉત્તરકુરુમાં
૮૪ હજાર નદીઓ છે

તાહ ય વિજય સોલમેનુ—તેમજ (પશ્ચિમ મહાવિદેહના)
૧૬ વિજયોમાં

અત્તીસાણુ નર્મણુ—૩૨ નદીઓમાંની

ચઉદસ મહસ્ત્રાઁ પત્તેય ॥ ૨૩ ॥—દરેકને ૧૪
હજાર નદીઓનો પરિવાર છે

ચઉદમ સહસ્ત્ર ગુણિયા—૧૪ હજાર નદીઓ વડે
ગુણાએવી

અહતીસ નર્મણુ વિજય મન્નિઝલા—૧૬ વિજયમાં
(૩૨ નદીઓ અને ૬ અતર્નદી મળીને), ૩૮

નદીઓ હિ (તેનો પરિવાર ૫ લાખ ૩૨ હજાર થાય)
 સીઓયાએ નિવડેતિ—એટલી નદીઓ શીતોદામા મળેછે
 તથા ય સીયાઈ એમેવ ॥ ૨૪ ॥—તેમજ એ પ્રમાણેજ
 (પરિવાર સહિત ૫૩૨૦૦૦ નદીઓ) સીતામા મળેછે
 સીયા સીઓયા વિ ય—સીતા અને શીતોદા પણ (એ
 ઠરેક નદી)

ખત્તીમ મહસ્ત ૫ ચ લકખેદિ —૫ લાખ ૩૨ હજારના
 પરિવારે છે

સબે ચકિદસ લકખા, છપ્પત્ર સહસ્ત્ર મેલવિયા
 ॥ ૨૫ ॥—તે મને મેળવતા (એકઠી કરતા) ૧૪
 લાખ ૫૬ હજાર નદીઓ થાય છે

છ જોયણ-૬ જોજન	વિત્થરો-વિસ્તાર	ધ્ય-એ પ્રમાણે
મકોસે-૧ કોસ સ હિન	મૂને-મૂળમા દસ ગુણિઓ-૧૦ ગુણ	દુદુ-બમણા બમણાએ
ગગાસિ ધૂણ-ગગા અને સિધુના	પચ્ચ તે-૫૪ તે છે	ગુણિણ-ગુણવાધી સેસાણ-બાળીની (નદીઓનો)

છ જોયણ મકોસે—૬ જોજન અને ૧ ગાઉ સહિત
 (૬૧ જોજનનો)

ગગા સિધુણ વિત્થરો મૂલે—ગગા અને સિધુના
 મૂળમા વિસ્તાર છે

દમ ગુણિઓ ૫૪૪ તે—(તેથી) ૧૦ ગુણો (૬૨૧
 જોજન) વિસ્તાર છે છે

ધ્ય દુ દુ ગુણેણ સેમાણ ॥ ૨૬ ॥—એ પ્રમાણે
 બાળીની (૪૪૪૪) નદીઓનો વિસ્તાર બમણા
 બમણાએ ગુણવાધી બાણવો

૯૦ મોટી નદીઓ અને નાનો નદીઓ—૨૪ સાખ ને પક હબર

મોટી નદીઓ	દરેક મોટી નદીના પરિવાર	કુલ નાનીમૂળ નદીઓ.	કુલ નાનીમૂળ પ્રવાહ (ચોજન)	કુલ પ્રવાહ (ચોજન)
ગંગા-મિષ્ટિ-રક્ષા-રક્ષાવતી ૧ + ૧ + ૧ + ૧ =	૪ x ૧૪૦૦૦ =	૫૬૦૦૦	૬૧	૬૨૧૧
રહિતા-રહિતાશા-રૂપકુલા-સુવર્ણકુલા ૧ + ૧ + ૧ + ૧ + ૧ =	૪ x ૨૮૦૦૦ =	૧૧૨૦૦૦	૧૨૧	૧૨૫
હરિમાતા-હરિસાવિયા-નરમાતા-નારીમાતા ૧ + ૧ + ૧ + ૧ + ૧ =	૪ x ૫૬૦૦૦ =	૨૨૪૦૦૦	૨૫	૨૫૦
શીતોદા	૧ x ૫૩૨૦૦૦ =	૫૩૨૦૦૦	૫૦	૫૦૦
સીતા	૧ x ૫૩૨૦૦૦ =	૫૩૨૦૦૦	૫૦	૫૦૦
		૧૪૫૬૦૦૦		

૧૨ } આ નદીઓનો પરિવાર શીતોદા અને સીતામા

૬૪ } અથવાએ હોવાથી ફરીથી કલ્કો નથી

અંતર્નદીઓ
મહાવિદ્યની

જોયણ સય-સો જોજન	રૂપ-રૂપાનો કણુયમયા-સોનાનો ચતારિ જોયણ સઝો- ચારસો જોજન	સંવેવિ-સર્વ પણ પંચયવરા-શાશ્વતા પર્વતો
ઉચ્ચિટ્ટો-ઉચ્ચા કણુયમયા-સોનાના મિહરિ-ચિખરી	ઉચ્ચિટ્ટો-ઉચ્ચા નિમટ્ટ-નિપથ નીલવ તો-નીલવત	સમય ખિત્તિમ- અકીલીપમા
ચુર હિમવ તા-લ ધુ હિમવત	નિમટ્ટો-નિપથ તવણિજજ મઝો- તપાવે ના સોના જેવો	મ હર-મર પર્વત (પ) વિહૂણા-સિવાયના ધરણિ તસો-જામિમા
રૂપિ-રૂકિમ મહા હિમવ તા- મહાદિમવત	વેરિયો-વૈકર્ષ રત્નનો	ઉવગાહા-દટાયેલ ઉરસેહુ-ઉચ્ચાઈના
દુસય બમે (જોજન) ઉચ્ચા-ઉચ્ચા	નીવર તો-નીવરત	ચઉથ લાયમિ- ચોથા બામે

જોયણ સય-મુચ્ચિટ્ટો-એક સો જોજન ઉચ્ચા
કણુયમયા મિહરિ-ચુલ્લ હિમવ તા-સોનાના ચિખરી
અને લધુદિમવત (એ બે પર્વતો) છે
રૂપિ મહાહિમવ તા-રૂકિમ અને મહા હિમવત પર્વત
દુસ ઉચ્ચા રૂપ કણુયમયા ॥ ૨૭ ॥-બસો જોજન
ઉચ્ચા છે તેમા રૂકિમ રૂપાનો અને મહાહિમવત
સોનાનો છે

ચતારિ જોયણ સઝો-ચારસો જોજન
ઉચ્ચિટ્ટો નિમટ્ટ નીલવ તો ચ-ઉચ્ચા નિપથ અને
નીલવત પર્વત છે

નિમટ્ટો તવણિજજ મઝો -(તેમા) નિપથ તપાવેના
સોના જેવો (લાવ) ॥

ચેડલિઓ નિહવતો ય ॥ ૨૮ ॥—અને નીલવત વૈદુર્ય

રતનના વર્ણુ જેવો (લીલો) છે

સર્વેવિ પુત્રયન્તરા—સર્વે (શાશ્વતા) પર્વતો પણ

સમય ખિત્તમિ મદર વિહ્વણા—અદ્વીદીપમા પાથ

મેડ સિવાયના (જે) છે

ધરણિતલે ઉવગાદા—તે પર્વતો પૃથ્વી તલમા (ભૂમિમા)

ઠટાયેલા છે (કેટલા ?)

ઉસ્મેહ ચહિત્થ ભાયમિ ॥ ૨૯ ॥—પોતાની ઉચ્ચાઈના

ચોથા ભાગે (૫ મેડમાથી જ ખુદીપનો મધ્ય મેડ

૧૦૦૦ ભેજન જમીનમા અને ૬૬ હજાર ભેજન

ઉપર મળી ૧ લાખ ભેજન છે અને ખીજા ૪

મેડ ૧૦૦૦ ભેજન ભમિમા અને ૮૩ હજાર ભેજન

ખહાર ઉચા છે)

ખ હાઈ—ખાડવાદિકની

ગાહાપિહિ—ગાથાઓ

વાળા

નાહા દારેહિ—૧૦

દારાથી

જ ખુદીવસ્સ—જ મુ

દીપની

સ ઘયણી—મંચહણી

સમત્તા—સમાપ્ત થઈ

૨,૫૫-૨૫૫

હરિભદ્ર—હરિભદ્ર

સૂરીહિ—સૂરિએ

ખ હાઈ ગાહાપિહિ—ખાડવાદિકની ગાથાઓવાળા

દમહિ દારેહિ જ ખુદીવસ્સ—૧૦ દારાથી જ ખુદીપની

સ ઘયણી સમત્તા—સ મંચહણી સમાપ્ત થઈ

૨૫૫ હરિભદ્ર સૂરીહિ ॥ ૩૦ ॥—શ્રી હરિભદ્ર સૂરિએ

તેની રચના કરી

સૂ મંચહણી પ્રકરણ સાર્થ સમાપ્ત.

જાબુદ્દીપના ૧૦ શાશ્વતા પદાર્થો સંક્ષેપમાં

- ૧ જાબુદ્દીપના ભસ્ત્રદેવ (૫૨૬ જોજન ને ૬ કલા) પ્રમાણે ૫૩-૧૯૦
- ૨ જાબુદ્દીપની પરિધિ ૩ લાખ ૧૬ હજાર ૨૨૭ જોજન ૩ ગાઉ ૧૨૮ ધનુષ્ય ને ૧૩૧ આગળથી અધિક દ્વિતરફ (અણિપ) ૭૮૦ કોડ ૫૬ લાખ ૬૪ હજાર ૧૫૦ જોજન ૧ ગાઉ ૧૫૧૫ ધનુષ્ય ને ૬૦ આગળ
- ૩ દ્વિતરફ ભસ્ત્ર ઐરવત મહાવિદેહ દ્વિતરફ ઐરવત ભસ્ત્ર ને ૨૨૫૪
- ૪ પર્વતો-૨૬૬ ૮ ગોળ વૈતાલ ૩૪ લાખ વૈતાલ ૧૬ વસ્ત્રકાંડ ચિત્ર અને વિચિત્ર જમક અને સમક ૨૦૦ દ્વિતરફ ૪ ગજાત ૧ મેર અને ૬ વર્ષધર
- ૫ શિખરો ૪૬૭ (૬૧ પર્વતના) ૧૬ વસ્ત્રકારના ૬૪ શિખરો મોખના અને મધમા નના ૭-૭ રૂકિમ અને મહાદ્વિતરફના ૮-૮ ૩૪ દીપ વૈતાલ નિષધ નીતવત પ્રિયુત્તમ માલ્યવત અને મેર પર્વત એ ૩૬ પર્વતના ૬-૬ ૫૫ દ્વિતરફ અને શિખરીના ૧૧-૧૧ શિખરો છે જુમિકૂટ-૬૦ રૂપકૂટ-૩૪ મેર પાસે (જાનના વનમા) ૮ ઉત્તરકુશમા (જાબુદ્દીપના વનમા) ૮ દેવકુશમા (શામનો વનમા વનમા) ૮ હરિકૂટ ૧ અને હરિમહ ૧
- ૬ તીર્થો-૧૦૨ -૪ વિજયોમા માગધ વર તમ અને પ્રભામ એ તથા તીર્થો હોવાથી ૧૦૦ તીર્થો થાય
- ૭ એણિઓ ૧૩ ગોળીસ દીર્ઘ વૈતાલ્ય ઉપર વિદ્યાધર મનુષ્યોની મળે એણિઓ હોવાથી ૬૮ અને આભિયોગિક હોવાની બળે એણિઓ હોવાથી ૬૮ મળી કુલ ૧૩૬ એણિઓ થાય
- ૮ વિજયો ૩૬ ૧૬ દર્શ મહાવિદેહની ૧૬ પશ્ચિમ મહાવિદેહની, ૧ ભસ્ત્ર ને ૧ ઐરવત

- ૯ દ્રહુ (સરોવર) ૧૬ પદ્મ મહાપદ્મ, મુરિક, મહાપુરિક,
તિગિચ્છી ને કેસરી એ ૬ દેવકુરમા ૫ અને ઉત્તરકુરમા ૫
૧૦ મોદી નદીઓ-૮૦ તથા તે નદીઓનો પરિવાર ૧૪ લાખ
ને ૫૬ હજાર

લઘુ સમ્રહણીના પ્રશ્નો

- ૧ જખ્ખીપમા ગહેના ચાચતા દશ પદાર્થ ગણાવો
- ૨ જરતક્ષેત્ર કેટલા યોજન અને કમાનો છે ? આ મંખ્યાને
કેટલાએ ગુણીએ તો એક લાખ યોજન માય ? એ માપ
ક્યા કોપતુ કરો ?
- ૩ જરત, હિમવત હરિવત અને મહાવિદેહગેત તથા શિખરી
ફકિમ અને નીલવત પર્વતના ખાડવા કેટલા છે ? તે કહેા
- ૪ ચિન્નગમ ગમ્મ દહગુણ એ ગાયાનો અથ કહેા
એક ગોળ કુવો ૧૦ હાથ વચ્ચેથી પહોળો છે તો તેનો
પરિધિ કેટલો થાય ?
- ૫ દશ હાથ માના દોરજાવતી ખીને બાવેનો ઘોડો વધારેમા
વધારે કેટલા હાથના ગોળ ચક્કરમાં ફરશે (હિમાખ ગણીને
કરવો) ન્યામ અને પરિધિનું ગુણોત્તર ૭ ૨૨ છે
- ૬ ૪ ગજગતા અને ૬ વર્ષધર પર્વતના નામ તથા તે પર્વતોની
ઉપર કેટલા શિખરો છે ? તે કહેા
- ૭ જખ્ખીપમા મોદી નદીઓ કેટલી અને તે દરેકનો પરિવાર
કેટલો ? તથા તેનો મૂળમા અને છેડે વિસ્તાર કેટલો ?
- ૮ જખ્ખીપનો મેર જૂમિમા કેટલો અને ઉપર કેટલો ? તથા
ખીજ પર્વતો જૂમિમા અને ઉપર કેટલા જોજન છે ? તે કહેા
- ૯ શિખરી સધુહિમવત નિમ્મ અને મહાહિમવત પર્વતની
ઉચ્ચાઈ કેટલી ? લઘુ સમ્રહણી પ્રકરણના રચનાર કાણ ?

શ્રી લઘુસંગ્રહણી પ્રકરણ મૂળ.

નમિય જિણું સવ્વન્તું, જગપુજનં
જગગુરં મહાવીરં ॥ જંબુદીવ પયત્થે,
બુદ્ધં સુત્તા સપરહેઉ ॥ ૧ ॥ ખંડાં જોયાણુ-
વાંસા, પવ્વય કુડાં ય તિત્થં સેઠીઓ ॥
વિજ્યં દ્વં સલિલાઓ, પિંડેસિં હોઈ
સંઘયાણી ॥ ૨ ॥ નઉચ્ચ સયં ખંડાણું,
ભરહ પમાણેણુ ભાઈઓ લક્ખે ॥ અહવા
નઉચ્ચસય-ગુણું, ભરહ-પમાણું હવઈ
લક્ખં ॥ ૩ ॥ અહવિગ ખંડે ભરહે,
દો હિમવંતેચ્છ હેમવઈ ચઉરો ॥ અદ્દ
મહા હિમવંતે, સોલસ ખંડાઈં હરિવાસે
॥ ૪ ॥ બત્તીસં પુણુ નિસદ્દે, મિલિઆ

તેસટ્ટી બીયપાસે વિ ॥ ચઉસટ્ટી ઉ વિ-
 દેહે, તિરાસિ પિંડે ઈ નઉય-સયં ॥ ૫ ॥
 જોયાણુ પરિમાણાઈ, સમચઉરંસાઈ ઇત્ય
 ખંડાઈ ॥ લક્ષ્મરસ ચ પરિહીએ, તખ્ખાય
 ગુણે ચ હુંતેવ ॥ ૬ ॥ વિક્ષખંભ વગગ
 હહ ગુણુ, કરણી વટ્ટરસ પરિરઓ હોઈ ॥
 વિક્ષખંભ પાય ગુણિઓ, પરિરઓ તરસ
 ગણિય-પયં ॥ ૭ ॥ પરિહી તિલક્ષખ
 સોલસ, સહરસ દો ચ સય સત્તવીસ-
 હિયા ॥ કોસ તિગ અઢાવીસં, ધણુસય
 તેરંગુલદ્ધહિઅં ॥ ૮ ॥ સત્તેવ ચ કોહિ
 સયા, નઉઆ છપ્પન્ન સય-સહરસાઈ ॥
 ચઉનઉયં ચ સહરસા, સયં દિવડ્ઠં ચ
 સાહિયં ॥ ૯ ॥ ગાઉઅ-મેગં પનરસ,
 ધણુસયા તહ ધણુણિ પન્નરસ ॥ સદ્દિં ચ

અંગુલાઈ, જંગુદીવરસ ગણિય પયં
 ॥ ૧૦ ॥ ભરહાઈ સત્ત વાસા, વિચડું
 ચઉ ચઉરતિંસ વદિયરે ॥ સોલસ વડ્ખાર
 ગિરી, દો ચિત્ત વિચિત્ત દો જમગા
 ॥ ૧૧ ॥ દોસય કણુય-ગિરીણું, ચઉ
 ગયદંતા ચ તહ સુમેરૂ ચ ॥ છ વાસહરા
 પિંડે, એગુણસત્તરિ સયા દુત્રી ॥ ૧૨ ॥
 સોલસ વડ્ખારેસુ, ચઉ ચઉ કૂડાય હુન્તિ
 પત્તેય ॥ સોમણસ ગંધમાયણુ, સત્તદું ચ
 રૂપિ મહાહિમવે ॥ ૧૩ ॥ ચઉતીસ
 વિચડુંસુ, વિજ્જુપ્પહ નિસદ નીલવં-
 તેસુ ॥ તહ માલવંત સુરગિરિ, નવ નવ
 કૂડાઈ પત્તેયં ॥ ૧૪ ॥ હિમ-સિહરીસુ
 ઈક્કારસ, ઇય ઇગસટ્ટી ગિરીસુ કૂડાણું ॥
 એગતે સન્વધણું, સય ચઉરે સત્ત-

સટ્ટીય ॥ ૧૫ ॥ ચઉ સત્ત અટ્ટ નવગે,
 ગારસ કૂડેહિ ગુણુહ જહસંખં ॥ સોલસ
 દુદુ ગુણુયાલં, દુવે ચ સગસટ્ટી સચ
 ચઉરો ॥ ૧૬ ॥ ચઉતીસ વિજએસુ,
 ઉસહ કૂડા અટ્ટ મેરૂ જંખુંમિ ॥ અટ્ટ ચ
 દેવકુરાઈ, હરિકૂહ હરિસહ સટ્ટી ॥ ૧૭ ॥
 માગહ વરદામ પભાસ, -તિત્ય વિજ-
 એસુ એરવય-ભરહે ॥ ચઉતીસા તિહિં
 ગુણુયા, દુરતર-સચંતુ તિત્યાણું ॥ ૧૮ ॥
 વિજનાહર અભિઓગિય, સેઢીઓ દુન્નિ
 દુન્નિ વેઅહે ॥ ઈય ચઉગુણુ ચઉતીસા,
 છતીસસચં તુ મેઢીણું ॥ ૧૯ ॥ ચક્કી
 નેઅન્વાઈ, વિજયાઈ ઈત્ય હુંતિ ચઉ-
 તીસા ॥ મહ દહ છ પઉમાઈ, કુરસુ
 દસગં તિ સોલસગં ॥ ૨૦ ॥ ગંગા

સિંધૂ રતા, રત્તવર્ધ ચઉ નઈએ
 પત્તેયં ॥ ચઉદસહિં સહસ્ત્રેહિં,
 સમગં વચ્ચંતિ જલહિંમિ ॥ ૨૧ ॥
 એવં અખિભંતરિયા, ચઉરો પુણુ અદ્દુ-
 વીસ સહસ્ત્રેહિં ॥ પુણુરવિ છપ્પત્તેહિં,
 સહસ્ત્રેહિં જંતિ ચઉ સલિલા ॥ ૨૨ ॥
 કુરમજએ ચઉરાસી સહસ્ત્રાઈ તહ ય
 વિજય સોલસેસુ ॥ બત્તીસાણુ નઈણું,
 ચઉદસ સહસ્ત્રાઈ પત્તેયં ॥ ૨૩ ॥
 ચઉદસ સહસ્ત્ર ગુણિયા, અડતીસ નઈએ
 વિજય મનિમદ્દા ॥ સીઓયાએ નિવ-
 ડંતિ, તહ ય સીયાઈ એમેવ ॥ ૨૪ ॥
 સીયા સીઓયા વિ ય, બત્તીસ સહસ્ત્ર
 પંચ લક્ષ્મેહિં ॥ સન્વે ચઉદસ લક્ષ્મા,
 છપ્પત્ત સહસ્ત્ર મેલવિયા ॥ ૨૫ ॥

છનોયણુ સકોસે, ગંગા સિંધૂણુ વિત્થરો
 મૂલે ॥ દસ ગુણિઓ પજ્જંતે, ઇય દુ
 દુ ગુણેણુ સેસાણું ॥ ૨૬ ॥ નોયણુ
 સયમુચ્ચિદ્દા, કણુયમયા સિહરિ ગુલ્લ
 હિમવંતા ॥ રૂપિ મહાહિમવંતા દુમ
 ઉચ્ચા રૂપ કણુયમયા ॥ ૨૭ ॥ ચત્તારિ
 નોયણુ સચ્ચે, ઉચ્ચિદ્દા નિસઠ નીલવંતા
 ય ॥ નિસઠો તવણિજ્જમઓ, વેરૂલિઓ
 નિલવંતા ય ॥ ૨૮ ॥ સન્વેવિ પન્વય-
 વરા, સમય ખિત્તંમિ મંદર વિહૂણુ ॥
 ધરણિતલે ઉવગાઠા, ઉસ્સેહ ચઉત્થ
 ભાયંમિ ॥ ૨૯ ॥ ખંડાઈ ગાહાહિં, દસહિં
 દારેહિં જંબુદીવસ્મ ॥ સંઘયણી સમ-
 તા, રથયા હરિભદ્ર સૂરીહિં ॥ ૩૦ ॥

ભવાલિન દી જીવના ૧૧ સક્ષણ.

પાચ ઇન્દ્રિયોના વિષય સુખ નિશ્ચયે કરી દુ ખકારી
 ૧ તો પણ તેને વિષે જે જીવો સુખની છુદ્ધિએ કરીને
 આનંદ માને છે તેને ભવાલિન દી કહીએ

૧ આહારને અર્થે—જો હું સામાયિક પોષક તથા દલાવગાસાદિ
 ધર્મ કરણી કરીશ તો જન્મવાનું મગશે એવી વિચારખાથી
 ધર્મ કરણી કરવી તે

૨ પૂજવાને અર્થે—જો હું ધર્મ રણી કરીશ તો ભોગમાં પૂજનીક
 ઘણું એવો અભિપ્રાય રાખવો તે

૩ ઉપવિ—વસ્ત્ર પાત્રાદિકને અર્થે ધર્મ કરણી કરવી તે

૪ શિક્ષિ ગારન—જો હું ધર્મ કરણી કરીશ તો આ આવડ મારા
 યગે અને એનાથી મારૂં ગુજરાન યગે એવી છુદ્ધિએ રીતે
 ધર્મ કરણી કરવી તે

૫ શુદ્ધ (અગ લીર હોય)—પારકા છીદ્ર મોગતો ફર અને લોકોના
 મોટા ગુણને ઢાકે અને પોતાના ગુણને છુદ્ધ કરે દરેક
 રીતે પોતાનો ગુણ પ્રગટ થાય એમ લોકો આગળ મોલવું તે

૬ લોભને વિષે (પુદ્ગળ ભાવને વિષે) આસક્ત—ધન ધાન્ય,
 વસ્ત્ર પાન જરાકાર્તિ મેળવવાને વિષે આસક્ત રહેવું તે

૭ દીન (પુદ્ગળ ભાવના વિષે) કરીને રાક—આગામી કાળની
 ચિંતા કરે કે હાર લાપ હું શું ખાઈશ ? અને હવે હું કેમ
 કરીશ ? હવે મારા કુટુંબનો નિર્વાહ કેમ ચાલશે ? એવી ચિંતા
 કરે પણ આત્મ સ્વરૂપનો મહા પણ વિચાર કરે નહિ તે

૮ મત્સરી—પારકા ગુણને ન સહે તે

૯ ભયવાન—પુદ્ગલ શક્તિ વસ્તુના વિચોગથી ભય કરવો તે

૧૦ શંક—કપળી

૧૧ અજ્ઞાની—સર્વ વસ્તુનો અજાણ

મિથ્યાત્વના તમામ પ્રકાર.

પ્રથમ ચાર પ્રકાર

- ૧ પ્રરૂપણા મિથ્યાત્વ—શ્રી જિનેશ્વરે કહેય ધર્મની વિપરીત પ્રરૂપણા કરવી તે
- ૨ પ્રવર્તન મિથ્યાત્વ—નાગિ તથા લોકેશ્વર મિથ્યાત્વની કરણી કરવી તે
- ૩ પરિભ્રામ મિથ્યાત્વ—મનમાં છુટે હકવાદ રાખે અને કેવળી બાપિત નવ તરવના અર્થ વધાર્ય ન સદેહે તે
- ૪ પ્રદેશ મિથ્યાત્વ—સત્તામાં ગહેની મોહનીય કર્મની માત પ્રકૃતિ તે

૬મી પ્રકાર

- ૧ ધર્મને અધર્મ કહેવો તે—જિનેશ્વર બાપિત શુદ્ધ ધર્મને અધર્મ કહેવો તે
- ૨ અધર્મને ધર્મ કહેવો તે—દ્વિસાદિ પાચ આશ્રવ મદિત અશુદ્ધ એવો અધર્મને ધર્મ કહેવા તે
- ૩ માર્ગને ઉન્માર્ગ કહેવો તે—સમગ્રિ સદિત સવર બાવ મેવન કરવારૂપ માર્ગને ઉ માર્ગ કહેવો તે.
- ૪ ઉન્માર્ગને માર્ગ કહેવો તે—કુટેવ કુશર, કુધર્મને સેવન કરવા રૂપ ઉન્માર્ગને માર્ગ કહેવો તે
- ૫ સાધુને અસાધુ કહેવા તે—સત્યાવીસ શુભયુક્ત તગ્ધુનાગ્ધુ બહાગ સમાન શુદ્ધ પ્રરૂપક એવા સાધુને અસાધુ કહેવા તે
- ૬ અસાધુને સાધુ કહેવા તે—આગ બ પરિગ્રહ ત્રિષય અને કષાયના બરેલા લોભી ખોગી અદ્ધ કરાવનાર લોહના નાવ મમાન એવા અસાધુને સાધુ કહેવા તે
- ૭ જીવને અજીવ કહેવો તે—એકદિવાદિક જીવને અજીવ કહેવો તે
- ૮ અજીવને જીવ કહેવો તે—સોના રૂપા આદિક અજીવ વસ્તુને જીવ કહેવો તે

- ૯ મૂર્તિને અમૂર્ત કહેવો તે—રૂઢ (શરીર) રૂપી મૂર્તિ પદાર્થને
અમૂર્ત (અરૂપી) કહેવો તે
૧૦ અમૂર્તને મૂર્ત કહેવો તે—જીવ તથા ધર્માસ્તિકાયાદિ અરૂપી
દ્રવ્યને રૂપી કહેવા તે

પાંચ પ્રકાર

- ૧ અભિચલિક—ખગ ખાટાની પગિસા કર્યા વિના પોતાની મનિમા
આ પુ તે માયુ માને તે
- ૨ અનભિચલિક—મર્વ પમ સારા છે છએ દર્શન રૂઢ છ મોને
વદાએ, કામને નિદાએ નહીં એમ વિષ અમૂત સરખા
મથુના તે
- ૩ આભિનિરેશિક—જણીને જુકુ મોરે, પોતાની જૂન અમળપ
જના મોની પ્રરૂપણા કરે અને કાંઈ મમન્તિ દષ્ટિ સમજાવે
તો પછુ દક ન શૂકે તે
- ૪ સામયિક—જિન વાણીમા સદા રાખે એટલે પોતાના અદ્વાનથી
મિદ્વાતના અર્થ મમજે નહીં તેથી કામાડોળ રહે તે
- ૫ અનાભોગિક—અનભુપણે કાંઈ સમજે નહીં તે અથવા એકે
દિપાદિક જીવને અનાદિકામનુ લાગે છે તે

છ પ્રકાર

- ૧ લૌકિક દેવમત—રાગ દેવના ભરવા લૌકિક દેવને માને, પૂજે
તથા તેમનો કહેવો માર્ગ પાળે તે
- ૨ દૈાકિક જુદમત—અગર પાપરચાનકના ભરેલા નવા નવા વેશ
બનારનાર અના દર્શનીના ગુરને ગુર માનવા અને તેમનું
બહુ માન કરવુ તે
- ૩ લૌકિક ધર્મગત—આ લોકમા પુદ્ગલિક સુખની ઇચ્છાએ
મિષ્ણાત્વી લોકે કહેવા હોળી બગેવાનિક પવને અદાએ
આરાવવા તે

- ૪ લોકોત્તર દેવગત—અહાર દોષ ગહિત અરિહત દેવની આગળ
આ લોક પરલોકના પુદ્ગલિક સુખની વાચ્છાએ માનતા
માનવી તે
- ૫ લોકોત્તર ગુરુગત—અહાર પાપસ્થાનક સેવનાર, હકાવનો
આરબ કગનાર એવા જિનના સાધુનો વેષ ધગનારને ગુરુ
માનવા તે તથા શુદ્ધ જ્ઞાન દર્શન આગિ સહિત એવા
મુનિરાજને આલોક પરલોકના સુખની વાચ્છાએ વાદવા,
પૂજવા, પડિભાજવા તે
- ૬ લોકોત્તર પર્વગત—જિનરાજના કલ્યાણકના દિવસે તથા આઠમ
ઔ શાંતિ પર્વના દિવસે આ લોક પરલોકના સુખને અર્થે
આયજીન એમસણાદિ તપ કરવો તે

શ્રાવકના ૨૧ ગુણ.

૧ અમુદ્ર	૨ રૂપનાન્	૩ જ્ઞાત પ્રકૃતિવાન્
૪ લોભપ્રિય	૫ અનુર	૬ પાપભીર
૭ અશક	૮ દાક્ષિણ્યતાનાન્	૯ લજ્જાળુ
૧૦ ક્યાળુ	૧૧ મન્થસ્થયોમ્મન્થિ	૧૨ ગુણશક્તિ
૧૩ મન્થાખ્ય	૧૪ મુપશ્ચયુક્ત	૧૫ નીર્વ દર્શી
૧૬ નિરોદ્ધ	૧૭ વૃદ્ધાનુગામી	૧૮ નિનયી
૧૯ ક્રતજ્ઞ	૨૦ પરહિતાર્થકારી	૨૧ લજ્જાવશ્ય

- ૧ અમુદ્ર—જે ઉજાળી સુદિવાળો ન હોય સ્વપરને ઉપગર
કરવા મમર્થ હોય પારકા જિન જોને નહો એવો મબીર
હોય તે
- ૨ રૂપનાન્—મપૂર્ણ અગોપામગો પાપ છદિયોથી સુદર
રેખાનો, સારા જાધાવાગો હોય તે
- ૩ જ્ઞાત પ્રકૃતિવાન્—સ્વભાવે જ્ઞાત પ્રકૃતિવાગો, પ્રાપ પાપ
ભરેલા કામમા ન પ્રવર્તે સુમે સેવવા યોગ્ય તથા ખીજઓને
ચાતિ આપનાર દોષ તે

- ૪ લોક પ્રિય—જે પુરુષ ભાર, વિનયવત અને સુશીલ હોય,
આ લોક અને પરલોકથી જે વિરહ કામ હોય તે ન મરે, તે
લોક પ્રિય થઈને લોકમાં ધર્મનું મહુ માન ઉપજાવે
- ૫ અકૂર—માતકી પરિણામી જે ન હોય તે
- ૬ પાપહીર—આ લોક પગેકના સકટે વિચારીનેજ પાપમાં
ન પ્રવર્તે અને વ્યવસયના મનકથી કરતો રહે તે
- ૭ અમઠ—ખીંજીને કંઠે નહીં તેથી વિશ્વાસ કરવા યોગ્ય તથા
વખાણવા લાગે થાય અને બારપૂરક ધર્મને વિરોધમાં નરે તે.
- ૮ હાક્ષિણ્યનાવાન—શુભક્ષિણ્ય શુભનામે, પોતાનો કામધંધો
મૂડોને ખીંજીને ઉપકાર કરતો રહે, તેથી તેનું વાક્ય સૌ કષ્ટન
રાખે તથા સૌ લોભો તેના પગલાંકે ચાને (અનુભવે) તે
- ૯ લિંગમણુ—વળગણુ પુરુષ નાનામાં નાના અકારને પણ દૂર
વર્જી છે તેથી તે સાચાર આચર છે અને સ્ત્રીકાંગેની
વાતને ડાઠ પણ મિલમ મૂકે નહીં તે
- ૧૦ દયાળુ—દયા એ ધર્મનું મૂળ છે અને દયાને અનુકૂળજ
સર્વળુ અનુષ્ઠાન જૈન મિદ્ધાતમા મહેનુ છે મારે તેવા શુભ-
વાળા હોય તે
- ૧૧ મધ્યસ્થ અને સૌમ્યદૃષ્ટિ—ખરા ધર્મવિદ્યા ને માલગનારો,
શુભો માથે જોડાઈ છેડેને દૂર તજનારો અને સર્વ સ્થળે રાગદ્વેષ
રહિત હોય તે
- ૧૨ શુભરાગી—શુભવાન માણુમોનુ બહુમાન કરનારો નિર્ગુણી
ઓની ઉપેક્ષા કરનારો શુભનો સમ્મદ કરનારો અને પામેના
શુભને મનીન ન કરે તે
- ૧૩ સત્કથાજન—ઉત્તમ પુરુષોના ચરિત્ર કહેનાર મનુ તે
- ૧૪ સુપક્ષયુક્ત—જેનો પરિવાર અનુકૂળ અને ધર્મશીલ હોય
સાચાર મુક્ત હોય તે
- ૧૫ દીર્ઘદર્શી—પરિણામે સુદર, બહુ લાભ ને થોડી મહેનતવાળુ

અને કેળવાયેન માણસને વખાણવા લાયક હોય તેવા કામ કરનારા હોય તે.

- ૧૬ વિગેયમ્—અપદ્ધપાતપણે વસ્તુઓના ગુણદોષ જાણનારા હોય તે
 ૧૭ વૃદ્ધાનુગામી—જ્ઞાનાદિગુણોએ ઠરી વૃદ્ધ માણસની પાછળ ચાલનારા (અનુસરનારા) હોય તે
 ૧૮ વિનયી—જેના વડે આઠ પ્રકારના ઈર્મનો નાશ કરાય એવા સમ્યક્ જ્ઞાનર્થનાં ગુણોએ કરી સહિતનો વિનય કરનાર
 ૧૯ કૃતજ્ઞ—કરેના ગુણને બરાબર જાણનાર હોય એટલે વિના કારણે ઉપગ્રહ કરનાર ગુરુ મહારાજને પણ ખરી બુદ્ધિથી પગ ઉપધારી ગણીને તેમનું બહુમાન કરનારા હોય તે
 ૨૦ પરિતીતાર્થકામી—પારંગત હિત કરવામાં તૈયાર રહેનાર તથા બીજાને મત્ત્ય ધર્મ પમાડવામાં તત્પર હોય તે
 ૨૧ લાઙ્ગ્યદ્વય—જ્ઞાત ધયુ છે જાણવા લાયક અનુદાન તે જેને એવો પુરુષ તે સુખે મધ્ય ધર્મ કર્તવ્ય જાણી શકે છે

ભાવ શ્રાવકના ૬ લિંગ

- ૧ કૃતનતકર્મ—પ્રતની ફરજો જાળવનાર હોય તે તેના ચાર ભે
 (૧) આર્જુન = માહાત્મ્ય (૨) જ્ઞાન એટલે મમજ્ઞુ
 (૩) પ્રહલ્લુ એટલે ગ્રીહસ્થ (૪) પ્રતિસેવન = બરાબર પાળવું તે
 ૨ શીળનાનું—તેના ૪ ભેદ (૧) આયતન = ધર્મોજનોને મળવાનું સ્થાન એવે (૨) પ્રયોજન વિના પાગકા ધરમા ન પેસે તે (૩) વિમરવાળા વચન ન બોલે તે (૪) બાગકીડા વર્જે એટલે મૂર્ખ લોભને જ્ઞાન થાય એવા જુભાગાં કર્મ વર્જે અને મોટા વચને કામ સિદ્ધ કરે તે
 ૩ ગુણવાનપણું—તેના પાંચ ભે (૧) સ્વાધ્યાયમાં તત્પર (૨) ક્રિયાનુષ્ઠનમાં તત્પર (૩) વિનયમાં તત્પર (૪) સર્વ બાબતમાં કદાપ્રહ ગરિત (૫) જ્ઞાતમમાં રૂચિવત

- ૮ ઋણવ્યવહાર=સરળપણે ચાલવું તેના ચાર પ્રકાર છે
 (૧) યથાર્થ કહેનાર (૨) અવચરિક્ય=વેચના લેવામા ન હોય તે
 અને જુડી સામી ન પુરનાર હોય તે (૩) છતા અપરાધનો
 પ્રકાશક (૪) ખરા ભાવથી નિષ્કપટ મૈત્રી કરનાર
- ૫ ગુરુશુશ્રૂષા—તેના ચાર ભેદ (૧) શુશ્રૂષા=ગુરુજનની સેવા
 કરની (૨) કારણ=શીઝને ગુરુજનની સેવામા પ્રવર્તીવે (૩)
 ઔષધ લેવજ=ગુરુને ઔસડવેસડ કરવા (૪) ભાવ મહિત
 ગુરુમહારાજની સેવા કરે
- ૬ પ્રવચન કુશળ—તેના ૭ ભેદ (૧) સત્કુશળ=સૂત્રમા પ્રવીણ
 હોય તે (૨) અર્થકુશળ=અર્થમા નિપુણ (૩) ઉત્સર્ગ
 કુશળ=સામાન્ય કથનમા હોશીઆર (૪) અપનાદ કુશળ=વિશેષ
 કથનમા પ્રવીણ (૫) ભાન કુશળ=વિધિ સહિત ધર્મકાર્ય
 કરવામા તથા અનુગત કરવામા હોશીઆર (૬) વ્યવહાર
 કુશળ=ગીતાઈ પુરજાના આચરણમા કુશળ હોય તે

ભાવ શ્રાવકના ભાવગત ૧૭ લક્ષણ

૧ સ્ત્રી	૨ ઇન્દ્રિય	૩ અર્થ (ધન)
૪ સંસાર	૫ વિષય	૬ આરભ
૭ ઘર	૮ દર્શન	૯ ગહરી પ્રવાહ
- ૧૦ આગમ પુરસ્સર પ્રવૃત્તિ ૧૧ યથાશક્તિ જ્ઞાનાદિ પ્રવૃત્તિ
 ૧૨ વિધિ ૧૩ અરજાદ્વિષ્ટ ૧૪ મધ્યસ્થ
 ૧૫ અસંશ્ચ ૧૬ પરાર્થ કામોપસોગી ૧૭ વેશ્યાવત્ ઘરવાસ
 પાળનાર

- ૧ સ્ત્રી—સ્ત્રીને અનર્થની ખાણ, ચચળ અને પ્રાન નરકે લઇ
 જનાગી જાણતો થકા દિનેશ્ચ પુરૂષ તેનો વશવર્તી ન થાય.
- ૨ ઇન્દ્રિય—ઇન્દ્રિયરૂપ અપણ ધોડાઓ હમેશા દુર્ગતિના માર્ગ
 તરફ દોડનારા છે તેમને સંસારનું સ્વરૂપ સમજનારા પુરૂષ
 સમ્યક્ જ્ઞાનરૂપ રસી (દોડી)થી રોકી રાખે છે

- ૩ અર્થ—આગમ તથા કલેશનું કાગળ હોવાથી ધન અમારું છે એમ જાણીને જીવિમાન પુરુષ તેમા જગએ લોભાતો નથી
- ૪ સસાર—અસાગને દુ ખરૂં, દુ ખરૂં દુ ખાનુમવી તથા વીટખના રૂપ અને અસાગ જાણીને તેમા તિ ન કરે તે
- ૫ નિપથ—ક્ષણમાત્ર સુખ પાવી વિષયોને દમ્ભેશા વિષ મમાન ગાણીને જવનીરૂ તથા તત્વાથને સમજનાર પુરુષ વિષયોમા ગૃહિ ન કરે
- ૬ આરબ—ત્રીન આરબ વર્ગે, નિર્વાહ નહોં થતા કલમ કાષ્ટ રૂપ પડે તો અણુ ઝિજાથી કરે તથા નિગ બી જનને વખાણે અને સર્વ જીવો ઉપર યાતુ ગ્રહે તે
- ૭ ઘર—ધગવામને પામ (કામાની માફક) માનતો ધર્મ દુ ખિત થઈ તેમા વમે અને ચારિત્ર મોહનીય ધર્મ હતરાનો ઉદ્ધમ કરે
- ૮ કર્મન—અહા સહિત ગ્રહે પ્રભાવના અને વર્ણવાદ (પ્રશમા) વગેરે કરતો ગ્રહે અને ગુરૂની ભખિનાજો થઈ નિર્મળ કર્મન ધાગણ કરે
- ૯ ગદરી પ્રનાહ—ગદરીયા પ્રવાહની જેમ ગતાનુભૂતિક (નાર વિચારે અનુભવવા રૂપ) લોકમજાનો પહિલાર કરી ધીગપુરુષ દરક ક્રિયા કરે
- ૧૦ આગમ—પગલોકના માર્ગમા જુનાગમ મિવાન ખીજી પ્રમાણુ નથી માટે આગમ પુગમરજ (આગમમા કલ્પા મુજબ) સર્વ ક્રિયા કરે તે
- ૧૧ યથાગતિ દાનાદિ પ્રવૃત્તિ—લકિત ગોપન્યા મિવાય આત્માને બાધા ન થાય તેમ સુમતિવાન પુરુષ દાનાદિકે ચતુર્વિધ ધર્મને આચરે છે
- ૧૨ વિધિ—ચિતામણી રત્ન માફક દુર્લભ, હિતમરી નિર્દોષ ક્રિયા પામીને, તેને ગુરૂએ કહેલી વિધિપૂર્વક આચરતો થકો મુગ્ધ જનોના હમવાથી શરમાય નહોં

- ૧૩ અરક્તદ્વિષ્ટ—શરીરની સ્થિતિના કારણે ધન સ્વજન આદાર
ધર વિગેરે સાસારિક પદાર્થોમા પણ અરક્તદ્વિષ્ટ (રાગદ્વેષ
રહિત) થઇને રહે
- ૧૪ મધ્યસ્થ—ઉપશમ ભરેલા વિચારવાળો હોય કેમકે તે રાગદ્વેષે
ફસાયેલો હોતો નથી તેથી હિતાર્થે પુરુષ મધ્યસ્થ રહીને
મર્વથા કેત્તમદનો લાગ કરે છે
- ૧૫ અસમદ્ધ—સમસ્ત વસ્તુઓ સ્ફુલ્ભગુર છે, એમ નિગતર
ભાવતો થકો ધન વિગેરેમા સમદ્ધ (જોડાયેલો) ઇત્યાદિ, પણ
પ્રતિમધ (મૂર્છારૂપ સમધ) ન કરે તે
- ૧૬ પરાર્થકામોપભોગી—નમારથી વિરમ્ત મન ગામ્બી ભોગો-
પભોગથી તૃપ્તિ થતી નથી એમ જાણી કામભોગમા પગની
ધરિયાથી વર્તે એવો હોય તે
- ૧૭ વૈશ્યાવન ધરનાસ પાળનાર—વૈશ્યની માફક નિરાસ સા
રહી આજ કાલ છોગીશ એમ ચિંતવતો રહી ધનવાન પરાયો
હોય તેમ ગણીને શિથિલ બાવે ધરનાસ પાળે તે

- ૧ નીચેના શબ્દોની વ્યાખ્યા કરો અને તે શેમા આવે છે ? તે કહો
શુર શુનૂત મધ્યસ્થ પરાર્થ કામોપભોગી, મત્સરી આભિ-
નિવેશિ રૂપવાન, લબ્ધ લક્ષ્ય પ્રવચન કુશળ અસમદ્ધ,
દીર્ઘદર્શી, સત્કથાખ્ય અક્ષુદ્ર રૂણુ વ્યવહાર
- ૨ અ દ્રવ્ય અને ભાવ શ્રાવનો અર્થ તથા ભાવ શ્રાવના છ
લિંગ કહો
- ૩ જ ભવાભિનદી શ્રવ કોને કહે ? તથા તમામ પ્રકારના મિથ્યાત્વનો
ચોથો ભેદ કહો
- ૩ કૃતર થવાથી શા કાય ? શાય ? તેનું વિવેચન લગભગ દશ
લીની થાય તેટલું કરો

રાજનગર ત્રીજી ધોરણ સમાપ્ત

